

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Dr. Albin Ogris:

Mussolinijev eksperiment.

To leto teče v znamenju zanimivih volitev. Na Grškem bodo volitve odločile o ustavnih smernicah daljše bodočnosti, sovjetski izbori bodo gotovo pojačali politiko Nepa, v USA pojde za izvolitev za ali proti intervencionističnega predsednika, francoske volitve se bodo vršile pod vplivom reparacijskega vprašanja, v Italiji pa se bo preskušal interesanten eksperiment volilne tehnike.

Ta eksperiment pomenja nov etapni korak v organizacijski tehniki demokracije. S tem se načinja zopet eden najdelikatnejših problemov naših dni. Kako združiti svobodo političnega udruževanja in pravico tudi najmanjših strankarskih enot po parlamentarnem zastopstvu z avtoriteto in pravico države do nujnih eksistenčnih potreb, je teoretični, kako zagotoviti fašizmu sigurno večino v narodnem zastopstvu, pa je praktični pomen Mussolinijeve volilne reforme. — Izidu teh volitev kakor tudi funkcionarnosti prihodnjega parlamenta bo morda pripisovati precejšen vliv na nadaljnji razvoj parlamentarnega življenja tudi v drugih državah.

Je že tako, da pomenja ne le na znanstvenem, temveč tudi na političnem področju rešitev enega problema rojstvo novega in da tej verigi nihče ne more dozreti do konca. Proporcionalni volilni sistem, kakor je služil Belgijcem, je funkcioniral pred vojno vsem malim in naprednim večjim strankam kot končni ideal. Kako frenetično so zahtevali tedaj proporcionalni parlamentarni reformatorji, kako so ga hvalili socialnopolitični ideologi kot najboljši lek proti identitarni Razpredena knjiga učenega Barthélémy-jeva o belgijskih izkušnjah ter polemika propaganda udruženj za R. P. (représentation proportionnelle) so zanašale zanimanje v širše kroge.

Ko se je pa ta proporcija v povojnih prevratih uzakoni v malons vseh državah Evrope, se je izkazal kmalu kot orodje v neveseljih rokah. Namesto da bi se umirilo in poenostavilo, je prešlo parlamentarno življenje v ljuto borbo vseh proti vsem. Pod nevezanim vplivom proporcije so se jele razkrajati najdiscipliniranejši historične stranke, se drobile na frakcije in nebroj malih stranic je zbežal z najbrezobzirnejšimi praktikami uboga volilca, ki je zgubil še tisto malo orientacije, kar mu je ostalo od prej. Široke platforme političnih svetovnih nazorov so razpadale, na njih drobcih pa vegetirajo male stranke minijaturnih perspektiv, stranke hišnih posestnikov, najemnikov, uradnikov, pokrajinski in verski avtonomizmi in personalne koterije vseh vrst. Na ta način je bilo mogoče, da je štela revna, malo obljubljena Podkarpatska Rusija 1. 1921 že 19 strank.

Zle posledice, ki so se prikazale kaj kmalu v kapaciteti parlamentarnega ustroja, so seveda izzvale razne korekture, kakor so pač prijale sebičnim želiam onih strank, ki so se momentano nahajale v posesti državne oblasti, toda do korena ni segla nobena. Nosne parlamentarne večine so se tople nadalje in v negaciji močne koalicije niso moge priti do vztrajnega dela. V zarjavelem legislativnem mehanizmu je začel hreščati. Pred vojno tako skrbno, tako vestno in dolgo pripravljani zakoni so zadobili podoben neskončni trakuli. Ker so morali biti rojeni z boleznijo kompromisnega polovičarstva, zahteva že praksa prvih mesecev celo kopo poprav, dopolnil in dostavkov. In od tod vodi veriga upravnih napak, gmotnih škod in ljudske nevolje k tvorjenju vedno novih malkontentnih stranic. Zlo poraja zlo in to plodi novo zlo in infinitum.

V takšnem stanju je našel Mussolini v oktobru 1922 svojo deželo. Toda nje ne tarejo ustavopravne finese, niti ne dlakocepi pravila parlamentarne tehnike. Videč pogubne učinke proporcionalnega sistema, ki ga je svojim rojakom poklonil dve leti prej dobri Nitti, je takoj z žurnalistično odkritostjo povedal častitim zakonodajnim očetom, da mu parlament prav nič ne imponira. Ni jih pa poslal takoj k penatom, morali so mu prej poslušati kot voting cattle

Seja narodne skupščine.

MNENJE DEMOKRATA O DEMOKRATSKI POLITIKI.

Beograd, 9. februarja. (Z) Današnja seja narodne skupščine je pričela ob 10. uri dopoldne. Odbor za reški pakt je podal svoje poročilo o konstituiranju. Predložen je bil memorandum o interniranih talcih in onih, ki so bili pod Avstro-Ogrsko preganjani. V tem memorandumu zahtevajo, da se načelo odškodnine razširi na vse te osebe. Nato se preide na dnevni red. Prvi je govoril v imenu radikalnega kluba seljak Nikola Mitić. V zvezi s kritiko proračuna opravičuje šolske takse s tem, da jih smatra za budgetske potrebo. O sodiščih veli, da so neodvisna in da nikdo ne more verjeti, da bi sodišča postopala nezakonito. Govori o ravnotežju proračuna in ga hvali. Na prigovor opozicije izjavlja, da ako more kdo drugi izvesti ravnotežje bolje, bo on glasoval zanj. Glasoval bo za proračun. Po njegovem govoru je dal podpredsednik Dragović 20 minut odmora. Po odmoru je govoril črnogorski

federalist Mihajlo Ivanović, ki obsoja centralizem, ki je napravil ogromno škodo črnogorskemu narodu. (Burni protesti, da črnogorskega naroda ni.) V proračunu je Črna gora zastopljena. Nato povzame besedo član jugoslovanskega kluba Brodar, ki kritizira sistem obdavčenja, ki ni enak v vsej državi. Glasoval bo proti. Demokratski disident Trajko Arsić napada demokrate in pojasnjuje svoj izstop iz demokratskega kluba. Njegov govor so demokrate pogostoma prekinjali. Arsić je izjavil, naj demokrate pazijo, da popolnoma ne izgube zaupanja naroda. Nastane hrup. Demokrate Magović in Popović mu očitata njegovo postopanje. Arsić izjavlja, da bo glasoval za proračun. Demokrat Protta Stanković kritizira v svojem govoru razvrstitve uradnikov. Ob 11. uri je bila seja zaključena in je določena prihodnja seja na ponedeljek ob 9. uri z istim dnevnim redom.

Zaključek proračunske razprave.

Vladna seja. — Položaj vlade je boljši kot prej.

Beograd, 9. februarja. (ML) Noč je se vršila seja vlade, na kateri se je razpravljalo o situaciji in ugotovilo, da je njen položaj po prihodu Radićevih delegatov mnogo boljši, nego je bil prej. Pred njih prihodom se je še moglo računati na nekaj uspeh opozicije, sedaj pa ne več. Po mnenju vlade je vsaka akcija opozicije in federalističnega bloka nemogoča. Radićevci ne pridejo v Beograd, ker vedo, da je vsak sporazum s Srbijo brez radikalov neuspešen. Današnji opoziciji je absolutno nemogoče sestaviti vladu, ker brez radikalov ni vlade. Nato se je sklenilo, da se v ponedeljek zaključi diskusija o proračunu in da se o proračunu načeloma

glasuje. Govornikov bo malo. Že danes bi se bila debata končala, da niso govorniki odšli. Sklenilo se je, da bo na prihodnji seji odgovarjal črnogorski radikal Orahovac na današnji govor črnogorskega federalista Ivaniševića, ki je trdil, da Beograd nesramno trguje s Črno goro in izkorišča Črnogorce, ter da bodo Črnogorci napravili grobnico, v katero bodo istočasno zakopali centralizem in dinastijo. Vlada je tudi sklenila, da začne v torek debato o ratifikaciji sporazuma z Italijo, in končno, da se izposluje sklep radikalnega kluba, da se dr. Laza Marković ne izroči sodišču.

Protestna brzojavka Zanelle.

Beograd, 9. februarja. (ML) Vsebinska Zanelle brzojavke je sledeča: »Z rapalske pogodbe o bila priznana svobodna država Reka. Oba pogodnika sta se zavezala spoštovati njeno neodvisnost. Država Reka torej obstoji de jure in de facto posebno po registriranju rapalske pogodbe pri Društvu narodov kot neodvisna država ter obstoječe mednarodno pravo ne dovoljuje uničenja te države z enostavnim sporazumom med sosednjimi državami. Reška država ima dvojno sredstvo za svoj obstanek in vsestransko neodvisno življenje in za sijajen napredek, ako bi ji sosedne države zajamčile nevtralnost v lastnem interesu. Zato reška vlada kot prvi zakoniti predstavnik reškega prebivalstva, sklicujoč se na 100letno zgodovino

vinso pravo in neodvisnost Reke kot bivšega corpus separatum ogrske krone, na čl. 52 trianonske pogodbe ter na čl. 4 rapalske pogodbe, odločno protestira proti tlačenju obstoječe reške države. V imenu pravice, pravičnosti in človečanstva visoke skupščine in velikodušnega naroda kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pozivlja, da se neodvisnost svobodne reške države spoštuje. Za reško vlado Zanelle.«

Ta brzojavka je bila poslana vsem poslanskim klubom v Beogradu ter vladi in se bo prečitala na seji narodne skupščine v ponedeljek. Poslana je bila tudi opoziciji rimskega parlamenta. Določa se, da bo opozicija to brzojavko izkoristila v debati o ratifikaciji sporazuma z Italijo.

Potresi ob jadranski obali.

Beograd, 9. februarja. (Z) V zadnjem času je pričela zelo aktivna serija potresov ob obali Jadrana. Ti potresi so bili močni v šibenijskem Primorju. Nobena od prejšnjih serij potresov ni bila tako aktivna, kakor sedanja. Pričela je 11. januarja ob 19. uri in je bila zelo živahna 13. januarja. Nato so bili potresi vsak dan in sicer dva do trije. Od 29. januarja do 1. februarja je bilo 4 do 5 potresov dnevno. Še močnejše so se razvili potresi od 8. februarja takoj po polnoči in je bilo podnevu 8 posebnih potresov, ki so se nadaljevali tudi 9. februarja. Prebivalstvo je vznemirjeno in je zahtevalo brzojavno obvestilo od seizmografskega zavoda.

za odglasovanje njegove volilne reforme, enako ženjalne po svoji koncepciji, kakor po svoji brezoglednosti.

Idealno se problem ni razvijal, toda saj tudi zakoni niso večni. Sicer pa nahajamo zakrinkano diktatorstvo sedaj skoraj povsodi. Da li se v težavnih situacijah venomer stavi vprašanje zaupnice (Francija), ali nekaj industrijskih magnatov obvlada večino zakonodajnega oboja (Nemčija), ali premier niti svojih kolegov ne obvešča

več o svojih korakih (Anglija), ali si vlada izvabi od parlamenta dalekosežne pooblastilne zakone (Avstrija, Poljska, Ogrska itd.), to je v jedru in praktično isto. Moralo je tako daleč priti, ker parlamentarni mehanizem ne more biti več kos nalogam države, preobložene s funkcijami, ki ne odgovarjajo njeni naravi. To zadoščo vendar le rešiti, v tem je zmisel Mussolinijevega eksperimenta.

Italijani žele trgovinsko pogodbo.

Beograd, 9. februarja. (Z) O priliki bivanja ministrskega predsednika Pašiča in zunanjega ministra dr. Nišića v Rimu je italijanska vlada izrazila našim delegatom željo, da se čimprej zaključijo trgovinska pogajanja z našo kraljevino. Naši delegati so izjavili, da se strinjajo s to željo in da so pripravljeni sprejeti italijanske delegate v Beogradu. Zastavno določene carinske uredbe, ki se nanašajo na Reko, niso, kakor se zdi, zadostno zavarovale trgovinskih odnosov. Zato je italijanska vlada pred dvema dnevi izjavila, da bi bilo treba čimprej izdelati trgovinsko pogodbo. Naše poslanstvo v Rimu je dosledno o tem molčalo. Dr. Nišiću je bilo naznanjeno, da je italijanska vlada že imenovala svoje delegate in jih od-

poslala v Beograd. Italijanski delegati so došli sinoči in to za sedaj trije, Felli, Carlucci in Summaroni, in sicer kot odposlanci italijanskega ministrstva trgovine. Predsednik italijanske delegacije Lucciolini in generalni sekretar Bagli dospeta v Beograd danes ali pa jutri. V ministrstvu za zunanja dela se delajo priprave za početak dela. Naši delegati bodo po vsej priliki dr. Otokar Rybář, šef ministrskega oddelka za mednarodne pogodbe, Milan Todorović, načelnik v ministrstvu za trgovino in industrijo, Hazin, podravatelj »Prve hrvatske štedionice«, a tajnik delegacije bo najbrž Gerazimović, sekretar ministrstva za zunanje posle. Sestanek je določen na 11. februar.

Ratifikacija rimskega pakta.

Beograd, 9. februarja. (ML) Noč je se bile končane vse priprave za diskusijo o ratifikaciji sporazuma z Italijo v parlamentu. Opozicija je predložila narod. skupščini ločeno mnenje, v katerem predlaga, da se ratifikacija rimskega sporazuma odkloni iz sledečih razlogov: 1. opozicija je za sporazum z Italijo, toda le za dober sporazum, 2. ni mogoče odobriti sporazuma, ki je sklenjen v času, ki je za nas najneugodnejši, za Italijo pa najugodnejši, 3. sporazum je sklenjen sploh v našo škodo, 4. ne odobrava se revizija rapalske pogodbe v našo škodo in enostranski nasilni čin naše in italijanske vlade proti svobodni in od Društva narodov priznani neodvisni državi, 5. ta sporazum je kapitulacija pred vsemi tezami Italije v našo nacionalno škodo in v korist italijanskega zavojevanja na Balkanu, 6. sporazum se je sklenil brez strokovnjakov, je v političnem oziru slab, še slabši pa v nacionalnem, da ne govorimo o kulturnih, etnografskih, gospodarsko-socialnih in prometnih ozirih, 7. z

Italijo se ne more sklepati nikak sporazum, dokler postopa tako nesramno s svojimi jugoslovanskimi narodnimi manjšinami v današnji severni Italiji, 8. opozicija najostreje protestira proti nasilnemu glasovanju v odboru za te konvencije. Vlada je imela 10, a opozicija tudi 10 glasov, a je vlada pritegnila nekega namestnika za dr. Krafta z druge liste. Ako dr. Kraft ni prišel, bi mogel priti z njegove liste dr. Moser, nikakor pa ne namestnik s tuje liste.

Beograd, 9. februarja. (ML) Vladina večina je istotako poslala predsedniku narodne skupščine svoje poročilo o sporazumu z Italijo. V njem se ugotavlja, da je vladina večina v odboru sprejela sporazum z 11 proti 10 glasovi. Trdi se, da je sporazum dober ter v interesu prijateljskih in sosedskih odnosov z Italijo, da se je storilo najboljšo, kar se je moglo, da je sporazum evropskega pomena in se zato predlaga narodni skupščini, da sprejme zakonski projekt o konvencijah in anekse.

Vznemirljive vesti iz Bolgarije.

Beograd, 9. februarja. (Z) Današnje »Beogradske Novosti« prinašajo nekoliko brzojav iz Sofije, ki imajo zelo alarmantno vsebino in dokazujejo, da nervoznost v Sofiji narašča. Med drugim je rečeno, da je vlada proglasila mobilizacijo. Opozicija objavlja, da je vodja nezadovoljnih Malinov, načelnik demokratske stranke. Sinoči je bila v njegovem stanovanju tajna seja demokratske, socialnodemokratske in liberalne stranke. Vse tri stranke so sklenile, da strmglavijo vlado Cankova. Ako se to ne bi moglo izvršiti mirno, se bo pa izvršilo s silo. Proti Cankovi vladi se pojavlja v krogih intelektualcev splošno nezadovoljstvo. Za Cankovo vlado stoji samo orožništvo in častništvo. Malinovi agenti nabirajo nove pristaje in jih oborožujejo. Vlada je imela sejo, na kateri je sklenila, da se Malinovu in tovarišem vzame svoboda. Za ta sklep je pravočasno doznal Malinov in organiziral proti temu odpor.

Razmejitev v Banatu.

Beograd, 9. februarja. (Z) Skupno delo naše in romunske delegacije za izdelavo konvencije o protokolu za razmejitev v Banatu je pričelo včeraj ob 11. uri predpoldne. Romunski poslanik Emandi je predstavil romunsko delegacijo pomočniku ministra za zunanje posle Panti Gavriloviću. Na tem sestanku je bilo dogovorjeno, da se seja otvori popoldne. Ob 4. uri popoldne sta se sestali delegaciji v ministrstvu za zunanje posle. Panti Gavrilović je predstavil romunski delegaciji predsednika naše delegacije Hranislava Avramovića in ostale člane delegacije. S kratkim pozdravnim govorom je Panti Gavrilović otvoril sejo in ji želel uspešno delo. Po sporazumu, ki je bil že prej dosežen, bosta sejem predsedovala izmenoma predsednik romunske in naše delegacije. Včerajšnji seji je predsedoval Avramović, ki je izročil romunski delegaciji načrt o posestvih dvolastnikov. Člani romunske delegacije so izjavili svoje zadovoljstvo, da se jim je dala možnost takoj začeti z delom, zaprosili so pa, da se jim da dovolj časa za pro-

učenje načrta naše delegacije. Naša delegacija se je s tem strinjala in se bo vršila prihodnja seja takrat, ko bodo Romuni proučili naš načrt.

RAZMERJE ANGLIJE DO FRANCIJE.

London, 9. februarja. (Reuter.) Minister Clynes je opozoril v svojem govoru na razne pojave boljšega sporazuma med Anglijo in Francijo in je izjavil, da mora biti mir ravno tako primeren za Francijo, kakor pravičen za vse druge udeležence. Clynes je s poudarkom naglašal, da ima delavska stranka napram Franciji samo dobre namene.

London, 9. februarja. (Wolff.) Clynes je v svojem govoru še povdaril, da obstoja pač delavska vlada, ne pa delavski parlament. Treba je ustvariti resnične mednarodne odnose, da se pospešijo normalne razmere v trgovini.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Ob 3. uri popoldne: »Mogočni prstani«. Izv. — Ob 8. uri zvečer: »Hamlet«. Izven.

Opera: »Nižava«. Izven.
Senzakobski gled. oder: »Vražil Rudic.
Kino Matica: »Žena z milijoni« — III. del: Carigrad-Pariz — v gl. vlogi Eilen Richter.

Kino Ideal: »Kentucky Derby«.
Kino Ljublj. dvor: »Oni, ki umro — kadar ljubijo« ali »Na žarečem pesku«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: Ob 3. uri popoldne: »Lumpaci vagabundi«. Ob 8. uri zvečer: »Janko in Metka«. Red E.

V Celju:

Mestno gledališče: »Revček Andrejček«. Izven.

V PONDELJEK DNE 11. FEBRUARJA V LJUBLJANI:

Drama: »Tri maske, Smešne precloze, Priljubljani komisar. Red F.
Opera: Zaprt.

V Filharmoniji: Koncert jugoslov. komorne glasbe. Začetek ob 8. uri zvečer.

Kino Ideal: »Dete milijonov« — Gladys Walton.

Kino Ljublj. dvor: »Oni, ki umro — kadar ljubijo« ali »Na žarečem pesku«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: Lekarna Prochazka na Jurčičevem trgu, Ustari na Sv. Petra cesti in Jošt v Sp. Štaku.

V odločilnih urah.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

ap Pariz, 7. februarja.

Po uspešnem in hitrem delu započeta oba odbora glavno mesto nemške države. Ni na mestu razpravljati o gotovih težavah, ki so ovirale delovanje odborov. Sedaj gre za celokupnost evropskih vprašanj, saj ni nobene države, katere življenjski interesi ne bi bili v zvezi z rešitvijo tega problema.

Inicijativa je še vedno v rokah obeh ministrskih predsednikov velikih zapadnih držav. Ramsay MacDonald v svoji previdnosti ni hotel zgodovinskega trenutka, ko stopa prva delavska vlada Velike Britanije v stik s kontinentom in vojnimi zavezniki, obremeniti s kakimi teoretičnimi spornimi vprašanji. MacDonald je v svoji brzolavki na Poincaréja govoril tako pristržno, da smemo upati na skorajšnjo razjasnitev med Londonom in Parizom. Pomirjenje Evrope je mogoče le potom ozkega sodelovanja med Francijo in Anglijo.

V to svrhu se se obnovili razgovori med Londonom in Parizom v polnem obsegu. Predvsem je treba odstraniti gotova nesporazumjenja, ki so se utrdila za časa medvladja v Angliji. Sovražniki evropskega miru so bili pridno na delu, da ta nesporazumjenja še povečajo. Treba je pomisliti samo na vprašanje Pälze. Nemška vlada je po tem novimenovanim poslaniku Höschla — katerega ta mislija gotovo ni posebno razveselila — izročila zelo neprijetno spomenico. Močna francoska vlada pač ne potrebuje posebne sekcije, da bi jo poučila o njenih dolžnostih. Jasno je, da so potrebne napravn-

gleškemu pojmovanju koncesije. Ravno tako je gotovo, da bo G. Poincaré privolil v to. V Nemčiji inajo še vedno gotovi nesrečni možje prvo besedo. Vsa politika teh ljudi obstoji v sejanju nezaupanja med obema zaveznikoma. Ta taktika je vstvarila pravzaprav vse neusphe in sedanji politični kaos, iz katerega se hočejo rešiti narodi s pomočjo svojih najboljših moči.

Nadaljni predmet angleško-francoskih razgovorov je seveda celokupnost reparacijskih vprašanj, ki je še vedno središče evropske politike. Položaj Nemčije ni na noben način tako obupen, kakor se dozdeva površnim opazovalcem. Ako bo imela sedanja Marx-Stresemannova vlada količjak dobre volje, ni izključeno, da bo Nemčija mogla v kratkem prirediti zopet z izpolnjevanjem svojih reparacijskih dolžnosti, v kolikor se tičejo surovin in gotovih izdelkov. V nemški proračun, ki je sam na sebi uravnotežen, se more brez posebnega truda vstaviti primerna vsota — ki naj bi jo pokrili novi davki — ki se lahko uporabi za plačilo reparacijskih nabav.

V Londonu in v Parizu se uveljavlja trdna odločnost: Evropi je treba dati po desetih letih mir! Morda meni Nemčija, da ne bi ničesar izgubila, ako bi sama predložila plačilni načrt, ki bi olajšal zaveznikom delo. Nemčija bi s tem v moralnem oziru mnogo pridobila, in prišel bi končno trenutek, ko bi dobila Nemčija s sprejemom v Društvo narodov zopetno priznanje enakopravnega članstva velike evropske države zajednice.

Tržaško pismo.

V Trstu, 8. febr. 1924.

Volilna borba se nahaja v stanju mobilizacije sil posameznih strank, ki se nameravajo udeležiti glasovanja. Število teh strank bo precejšnje. Položaj se sicer spreminja od dneva do dneva in bo postal jasen šele tedaj, ko zavzamejo mobilizirani nasprotniki bojne polane, t. j. torej ko predložijo posamezne stranke svoje kandidatne liste. To se mora zgoditi do 26. februarja, ker ta dan poteče rok za predložitev kandidatnih list, ki ga predpisuje novi volilni red.

Položaj volilnega gibanja bo torej definitivno znan še le koncem tega meseca. Glede strank, ki bodo nastopile, se da kljub temu predvidevati že sedaj, da bodo posegle v volilno bitko sledeče liste: fašistovska lista (v vseh volilnih okrožjih), paralelna lista demokratičnih socialcev (skoraj v vseh okrožjih) posebna Gholitljeva lista (v nekaterih okrožjih), poplarska lista, t. j. lista italijanske SLS (v vseh okrožjih), republikanska lista (v mnogih okrožjih), lista ustavne opozicije (v nekaterih), lista združenja »Domovina in svoboda«, t. j. lista fašistov. disidentov (v nekaterih) socialistično-unitarska, soc.-maksimalistična in komunistična lista in končno lista »demokratske zveze«, ki jo ustvarja bivši ministrski predsednik in vodja reformističnih socialistov Bonomi.

Kakor sem naglasil že v zadnjem pismu, je za razumevanje letošnje volilne borbe v Italiji neobhodno potrebno poznati bistvene črte sedanje volilne reda, ki se v marsičem dodobra razlikuje od prejšnjega. Mislim torej,

da bom gotovo utregel cenjenim čitateljem »Narodnega Dnevnika«, ako podam v svojem današnjem pismu kratek opis glavnih določb novega italijanskega volilnega reda. Za razumevanje sedanje volilne borbe je predvsem važno vedeti, da sloni ta volilni red na tako imenovanem večinskem sistemu. Stranka, ki dobi pri glasovanju največ glasov in ako število njenih glasov znaša vsaj 21 odstotkov vseh oddanih glasov, postane s tem večinska stranka, a vse druge stranke so potisnjene s tem v položaj manjšinskih strank ali list. Večinska stranka dobi že s tem, da je zbrala večino glasov v gori omenjenem pomenu te besede, pravico, da se proglasi vsi njeni kandidati za izvoljene. Število kandidatov, ki jih sme vsebovati kandidatna lista v vsakem volilnem okrožju, znaša največ dve tretjini poslancev, kolikor jih je odredeno za določeno okrožje. Naša Juliska krajina bo volila 23 poslancev; dve tretjini znašata po volilnem zakonu 15. V Juljski Krajini torej ne bo mogla postaviti nobena stranka več nego 15 kandidatov. Kakor največje število kandidatov, določa volilni red tudi najmanjše, ki znaša 3. Vsaka lista, ki bi vsebovala manj imen, se uniči in torej ne pride v poštev.

Volilni zakon določa dalje, da tvori vsa država eno samo ogromno volišče s središčem v Rimu in prizivno sodišče v tem mestu je glavna volilna komisija, ki sešteje vse glasove in proglasi izid volitev. Za izvršitev volitev pa je to vsedrjavno volišče razdeljeno v petnajst volilnih okrožij. Za vsako volilno

okrožje določa volilni red število poslancev. Obenem je tudi označeno, koliko poslancev pripade v vsakem okrožju večinski list, in koliko jih ostane za manjšinske liste. V sledečem seznamu volilnih okrožij bo navedeno število poslancev, namenjeno za manjšinske liste v oklepaju. Volilna okrožja so torej sledeča: 1. Piemont 31 (16), 2. Liguria 12 (6), 3. Lombardija 47 (23), 4. Benečija 35 (18), 5. Juljska Krajina 15 (8), 6. Emilija 27 (14), 7. Toskana 25 (13), 8. Marche 11 (5), 9. Lazio e Umbria 20 (10), 10. Abruzzo Molise 14 (7), 11. Campania 33 (16), 12. Puglie 21 (11), 13. Calabria e Basilicata 19 (9), 14. Sicilija 38 (19), 15. Sardinija 8 (4).

Ako seštejemo prva števila, dobimo 356, svota drugih (v oklepaju pa znaša 179, skupaj torej 535 poslancev. Kakor sem že zgoraj omenil, pripade večinski listi, ako znaša število njenih glasov vsaj 21 odstotkov vseh glasov, po zakonu določena večina, t. j. torej 356 poslancev ali dve tretjini vseh članov bodočega parlamenta. Ker pa ne sme kandidirati nobena stranka več oseb nego je določeno v zakonu za večinsko listo, pomeni to, da bodo sploh proglaseni za izvoljene vsi kandidati, ki jih je postavila določena (večinska stranka). S tem pa ni rečeno, da mora imeti večinska stranka večino v vseh volilnih okrožjih. Ker tvori vsa država eno samo ogromno volišče, se seštejejo glasovi, ki jih dobijo posamezne liste v vsej državi, in tista, ki doseže tako državno večino, dobi 356 poslancev brez ozira na to, koliko glasov je zbrala v posameznih volilnih okrožjih. Vzemimo torej slučaj, da dobi fašistovska stranka v Juljski Krajini le neznamen del glasov, a druga stranka ogromno večino. Ako dobi v vsej državi večino, kakor se splošno računa, ji pripadeta vseeno dve tretjini poslanskih mest naše dežele (15 poslancev), kljub temu, da bi predstavljala v našem volilnem okrožju le neznamno manjšino.

Ostala tretjina poslanskih mest (179) je namenjena za liste, ki ostanejo v manjšinski. Razdelitev poslancev med manjšinske liste se pa vrši po posameznih volilnih okrožjih na podlagi čisto proporcionalnega sistema. Osrednja volilna komisija sešteje vse glasove, ki so jih dodale manjšine v vsakem volilnem okrožju, deli to svoto s številom poslancev, ki preostanejo v vsakem okrožju za manjšinske liste, ter razdeli na podlagi tega količnika mod nje ostalo tretjino mandatov.

Kakor se vidi, je torej sedanji italijanski volilni red pravzaprav nekaka kombinacija med večinskim in proporcionalnim volilnim sistemom. Pod gotovimi pogoji pa postane lahko popolnoma proporcionalen. Lahko se namreč zgodi, da tista stranka, ki dobi največ oddanih glasov, ne doseže 21 odstotkov vseh glasov. Za ta slučaj določa novi volilni red, da se razdelijo poslanska mesta med posamezne liste (stranke) po čisto proporcionalnem sistemu.

Ko sem tako orisal glavne črte novega volilnega reda, postane že jasno, kakšen je pravi smisel letošnje volilne borbe za velike italijanske stranke. Tista stranka, ki se čuti najmočnejšo — in za tako se na splošno smatra fašistovska stranka — se bo pripravila, da nastopi po vseh okrožjih kot večinska stranka. V svojem volilnem govoru, ki ga je imel takoj po podpisu pogodbe z Jugoslavijo, je naglašal Mussolini, da mora fašizem dobiti večino v vseh okrožjih. Obenem je tudi povedal, da

so ne bo fašizem vezal z nobeno stranko, pač pa da je pripravljen sprejeti na svojo listo vse vplivne moči vseh strank, ki so pripravljene sodelovati z njegovim »narodno« viado. Cilj, ki ga je hotel Mussolini doseči s to volilno potezo, je bil očitven. Poskušil je z istim nastopom proti strankam, ki se mu je tako izborna posrečilo v parlamentu. Sedaj pa se mu je skoraj popolnoma nesrečil, kajti le liberalci so dovolili pristase svoje stranke, da lahko kandidirajo na fašistovski listi, medtem ko so se vse druge stranke (popolari, socialisti, demokratski socialisti, i. dr.) odločile, da nastopijo samostojno s lastnimi listami. Mussolinijeva poteza je imela le ta uspeh, da so se nekateri najvplivnejši parlamentarci (Orlando, De Nikola idr.) umeknili iz politične borbe.

Spričo takega položaja je sedanja volilna borba v Italiji mnogo manj zanimiva, nego so bile prejšnje, in nekaj časa se je celo mislilo, da se bo vsa opozicija vzdržala volitev in dovedla tako fašizem »ad absurdum«. In zares se mora človek vprašati, kakšen smisel ima neki nastop opozicijskih strank, ako so vse že v naprej kapitulirale, izjavljajoč, da nastopajo le s »paralelnimi« ali manjšinskimi listami. Ali naj se prenese vsa vsebina volilne borbe na borbo med posameznimi manjšinskimi strankami? Kljub temu pa ima nastop opozicije gotov smisel. Čim več opozicijskih strank, tem več možnosti, da fašistovska večina ne bo dosegla predpisanih 21 odstotkov in da se torej volilni red avtomatično izpremeni v proporcionalnega. In to bi bil za ves fašizem velikanski moralen poraz!

In sedaj še par besed iz našega domačega tabora. Za nas je zelo važna ona določba novega volilnega reda, ki pravi, da se ne bo vpoštevala nobena kandidatna lista, ki bi ne bila združena s kako listo v kakem drugem okrožju vsaj na ta način, da bi nastopila z istim volilnim znakom. Ker spadamo vsi italijanski Slovani v eno samo volilno okrožje (Juljska Krajina), h kateremu je priključen tudi Zader, nam ni mogoče postaviti svoje slovenske liste, ako se ne dogovorimo s kako stranko iz drugih okrožij vsaj glede skupnega volilnega znaka. Vseled tega pomeni v naših pripravah za volitve velik in važen korak dejstvo, da se je pol. društvo »Edinost« v Trstu že dogovorilo s t. r. rolskimi Nemci glede znaka, pod katerim se predložita slovenska in nemška lista, ki pa bosta v ostalem popolnoma neodvisni druga od druge. Toda na drugi strani je neobhodno potrebno, kakor sem povdarjal že zadnjič, da nastopimo enotno in skupno. V večjem obsegu, nego bi se mislilo, bodo letošnje volitve za naše ljudstvo težka in važna preizkušnja, ki bo pokazala, v koliko se je fašizmu posrečilo ali ponesrečilo okužiti naše vrste. Skoraj gotovo se zdi, da nastopijo fašisti v našem okrožju z mešano italijansko-slovensko manjšinsko listo. Zato: »Videant consules!« S. I.

Dunajsko pismo.

Castiglioni dela politiko. — »Börse« in »Ulednjene banke«. — Nekaj od naših »Stunde« pa »Tabarin«. — Odmevi zastopstva na D. — Veliki most čez Donavo zgradil Slovenec.

Dunaj, 8. febr. 1924.

Pred dobrim letom je dobil znani milijarder Camillo Castiglioni — rodom Tržčan, dela se še vedno Italijana,

kadar mu to kaže — v svoje krempih tri zbrane dnevnike: »Illustriertes Wiener Extrablatt«, »Wiener Mittagszeitung«, »Wiener Allg. Zeitung«, ki so torej eno samo podjetje pod imenom »Wiener Allgemeine Zeitung A. G.« — Odstavil je glavnega urednika dr. Szepsa in postavil na njegovo mesto monarhista in hackenkreuzlerja Georga Bittnerja. Edini monarhist v Nationalratu Wense je imel tu vso zaslonbo. — Znani Tržčan Attilio Tamaro, dopisnik milanskega »Secola«, jim je uredil fašistovsko poročevalsko službo iz Trsta, Milana in Rima. — Ali baš fašistovske simpatije tem listom niso prinesle sreče in Castiglioni je moral globoko posegati v svoje blagajne, da je kričal nervozno; kričal je, kakor obseden, ko so prihajali kar s torbami po denar vsak mesec, da so polnili to danajno žrelo brez upa, da bo kdaj kaj bolje. — Ali še predno se je Castiglioni streznil, so posegli vmes vsi ostali uredniki in sodruidniki v skrbi za svoj kruh. Zahtevali so odpust Bittnerja, ki je vse liste politički kompromitiral in finančno uničil. — Zdi se, da so zmagali in — vrne se dr. Szeps na Bittnerjevo mesto. — Vprašanje je, če bo ta sprememba kaj pomagala, da ne bo treba več Castiglioniu šteti stotine milijonov vsak mesec. — Napisal sem te vrstice mnogim Jugoslovonom, ki čitajo te liste, da bodo vedeli: kdo — jih farba!

Se več pa je tudi v Jugoslaviji takih, ki prisegajo na gospodarske in finančne strokovnjake v tukajšnji »Die Börse«. Navihani ogrski žid Bekessy je znal ustvariti to veliko časnarsko podjetje, ki si daje z zlatom plačevati vsako vrstico in čisto še več, kadar — molči. Ima torej troje vrst dohodkov: naročnino, podkuplino in — molčarino (Schweiggelder). — Ali poleg »Börse« izdaja vsak dan ob 2. popoldne revolverski list — »Die Stunde«. — Urednik lista »Der oesterr. Volkswirt« sta najprej Bekessyja grdo ozmerjala z vsemi možnimi prikljuki in ko je Bekessy menil, da sme tudi on udrihati po istem kopitu, sta ga prva dva tožila. Ali Bekessy ima toliko masla na glavi, da se mu je začelo pred porotniki tako grozno topiti, da bi moral v njem utoniti. Zato je hrabro vse prekalil in obžaloval, dočim tožitelja nista nič obžalovala. To je bila prva huda blamaža, ki je vrhu tega brezpogojno utrdila, da je Bekessy podkupljena duša od raznih šibarskih kapitalistov. — Kmalu nato je bil zaprt upravnik lista, osumljen hudodelstva izsiljevanja, češ, da je baš hotel izsiliti 350 milijonov »molčarine« od Emanuela Kohna, lastnika zabavišča »Max u. Moritz« »plesišča« »Tabarin« in nočne kavarne »Chapeau rouge« v Anagasse. — Ker z molčarino ni bilo nič, pa je šel upravnik v zapor, je postala »Stunde« besna in je v drugačni obliki izblebelala, kakšne vrste je bila tista zaželjena — molčarina. Razkrila nam je grozno sliko, kakšni zločinci prihajajo na površje v velikih mestih. Izvedeli smo, da je Kohna še pred malo leti vodila njegova žena — beračica po mestu simulanta — gluhotnega reveža; znan je bil pod nazivom: Stammerl! Ali kmalu je imel toliko skupaj, da je izginil v Berlin, kjer je znal izkoristiti »konjunkturo«; za seboj je povlekel brata, ki je bil »strizzi«, znan pod imenom »Schurtzbeutele«. Tretji v družbi je bil Max Glaser, imenovan »Judenmax«, ki je bil v albumu zločincev. — Ti trije so zdaj lastniki treh luksuri-

Aleksa Sentič.

Ne misli da je ništavna senka svet, I da je život samo prašine šaka — Mi čemo vedri i nasmajani mret, Ko zlatna večernja traka. (Poslednji let.)

Tako samozavestno je zapel mostarski poet, katerega smrt so naznačili 2. februarja dopoldne zvonovi Saborske cerkve v Beogradu. Tako je pel oni Sentič, ki je v svojem ljubljnem Mostarju preležal zadnje tedne svojega življenja v bedi in pomanjkanju. Država nam pomoč, ki so jo priklicali časopisni glasovi, je prišla prepozno, kajti mostarski prorok osvobođenja in ujedinjenja treh jugoslovenskih bratov je ležal že od novega leta in brez besede pričakoval v težkih bolečinah prijazno odrešiteljico iz bolečine mesta. Moralo se je tako zgoditi, da se prepriča svet o resničnosti pesnikovih besed:

Moja srečo,
Kad češ mi se javi?
— Nikad!
Moje nebo,
Kad češ mi zaploviti?
— Nikad!
Moja suzo,
Kada češ mi stati?
— Nikad!

Aleksa Sentič je bil pesnik v pravem pomenu besede: lirik-impresionist, virtuoz dikcij in čuvstvenega izražanja. Njegovi erotični stih: so polni naravnih občutkov, nepokvarjenega hrepenenja in sentimentalnega idealizma.

Bogdan Popović ga je v svoji »Antologiji novije srpske lirike« skupno z Dučićem in Rakićem uvrstil v »pesništvo s najvišim umetničkim oblikom i uglednošču« ter je sprejel v zbirko dvanajst njegovih pesmi.

Sentič pa ni bil »samo« pesnik v Popovićevem smislu, bil je »tudi« narodni delavec in učitelj-zasuženec srbske raje v Bosni in Hercegovini. Po službi »mostarske deteljece« (Sentič, Dučić, Corović) je postal Mostar literarno središče srbskega življa v Bosni, Hercegovini in južni Dalmaciji ter je bil v literarno-prosvetnem in narodno-političnem oziru v ozkih zvezah z Beogradom. Sentič je ostal zvest svoji neodrženi zemlji, ki jo je ljubil in ji prorokoval lepšo bodočnost.

Ne plačem samo s bolom svoga srca
Rad zemlje ove uboga i gole —
Mene sve rane moga roda bole,
I moja duša s njim pati i grea...

I svuda gdje je srpska duša koja,
Tamo je meni otadžbina moja,
Moj dom i moje rodjeno ognjište.
(Moja otadžbina.)

V težkih časih, ko »U polja naša
Iskarijot udje«, je naračeval svoji »Muzi«:

S mučenicima mučenica budi
I s njima stupaj Krstu i Golgoti...
Pred teškim časom moj narod pričesti.
Krvav ko sunce nek sine iz groba.

Med delom na literarnem, prosvetnem in narodnopolitičnem polju, sredi

raznovrstnega trpljenja, ni nikdar pozabil na svojo pesniško dolžnost napram svojem narodu. Dočim je šel Jovan Dučić v Beograd in od tam v Francijo, je ostal Sentič s Svetozarjem Čorovićem doma kot pesnik neosvobojene srbske zemlje:

No moja duša naselju zvljezda
Prinuti neće da odmaru krila...
S ticama ona lepršače lako;
I moliti se, i čekati tako.
Na Zlatno Jutro otadžbine moje.

Tako se je približal čas, ko se je imelo izpolniti njegovo hrepenenje, toda avstrijska civilizacija ni smela priznati prvaku narodnega osvobođenja. Obtožili so ga radi njegovih pesmi, ga vzeli kot talca, postavili pred sodišče, toda končno so bili prisiljeni, izreči oprostitno razsodbo. Njegovo usodo je delil tudi pesniški tovariš Čorović, ki je dobil v leti in pozneje v vojni službi kal smrtno bolezn, ki ga je pobrala kot prvega od »mostarske deteljece«. Doživel je še narodno vstajenje.

Tudi Sentiču je bilo dano, da je doživel lepšo bodočnost »lepe dece Juga«. »Veruješ, da ne pridejo za nas več ločive časi«, je zapel navdušen pesem »Novega pokolenja«:

Na vrelo bratstva oprasmo očiju vid,
I više mi nismo slepi...
Oprasmo mrle, i krv, i greh, i stid,
I sad smo ko bogovi lepi!

Ole duše, što ih vekovni ločilo crv,
U jedan splete se venac —
Jedna je loza i jedna kraljevska krv.
Srb, Hrvat i Slovenac...

U sveto kube molitve diže se glas
Iz grla milijona:
Bože bratimstva, Ti večno vodi nas
I štiri od faraona!...

Sentič je bil spočetka srbski patrijot, toda pozneje je se razširilo njegovo pesniško-nacionalno obzorje na vse južne Slovence. Leta 1910 vidimo njegovo ime v prvem »Hrvatsko-srpskem almanahu« poleg ostalih zastopnikov ideje narodnega edinstva. Takrat je prišlo tudi do sklepa, da bodo Slovenci in Hrvatska Matica ter Srpska Književna Zadruga izdajale letno knjige v literarnem jeziku bratskega plemena. V istem času je prišlo tudi do ustanovitve »Slobodne Misli« v Zagrebu, ki se je pozneje spreminila v »Glasnik hrvatskih in srpskih slobodnih mislilaca« in pri katerem je sodeloval od Srbov, tudi Aleksa Sentič.

Njegovo literarno delo je našlo priznanje tudi pri naših najvišjih kulturnih institucijah. Leta 1914 ga je izvolila Srpska Akademija v Beogradu za dopisnega člana, l. 1920 pa umetniški oddelek Jugoslovenske Akademije v Zagrebu. Odlikoval ga je tudi regent Aleksander z lento sv. Save. Pesnik je smatral ta odlikovanja kot izraz narodne hvalečnosti za svoje duševno delo, ni pa bil delež »praktičnega« priznanja, ki bi mu olajšalo njegovo trpljenje v težki bolezni. Beograjski listi so ostro

¹ Podatki so povzeti iz »Pregleda savremene hrvatsko-srpske književnosti«. Napisal dr. Prohaska.

grajali nerazumevanje merodajnih krogov, ki so sicer preskrbeli »sijajen pogreb« na državne stroške, katerega so se udeležili Srbi, Hrvati in muslimani. Muslimanski duhovnik je med pogrebom glasno molil na minaretu pogrebne molitve!

Ena najlepših in najboljših Sentičevih pesmi je brezdvomno »Pretprazničko večer«, kjer se spominja pesnik domačih običajev v očetovi hiši. Ljubezen do nesrečne domovine je rodilo v pesniku tudi socialno čustvanje z bednimi in teptanimi sinovi zasuznjene zemlje. Napisal je dramo »Pod maglono«, ki je izšla v dveh izdajah, in v kateri je glavna misel, da prebivalstvo ne sme bežati v Ameriko, temveč mora ostati doma. Obupen položaj hercegovinskega »kmeta« z nevidljivimi verigami na rokah, ki gre za kruhom v Ameriko je lepo opisal v pesmi »Hljeb«:

»Zemljaci, kuda?...« »Preko Okeana...«
»A zar vam nile zavijala žao?...«
»Ko bi vam naše bole redi žao?...«
Al' hljeba treba, gospodine, hljeba!...

Bosansko-hercegovinski Srbi so spoštovali Sentiča kot svojega »Meslijo«. Mostar je ponosen nanj, saj je Sentič nadaljeval tradicijo njegovih starodavnih pevcev in jo povzdignil do čiste umetnosti. Ponosen pa je nanj tudi ves naš narod, srbski, hrvatski in slovenski saj: Na vrelo bratstva oprasmo očiju vid — i više mi nismo slepi! N. St.

Podpis
St.

vest, da ftni minister noče nič slišati o dunajskega bonvivantstva! — Bekesy je slučajno vse te skrivnosti izvedel in njegov upravnik je dobil apetit na mastno »molčarino«. Pa ni šlo, marveč prišel je v luknjico, tisti »trije tički« pa v »Stunde«. In tako smo imeli nekaj neplačane zabave in vpogled za kulise velikomestnega blagugarstva in potepinstva! — na »Börse« pa tudi v Jugoslaviji prisegajo!!

Polom Beograjske ujednjene banke je grdo odmeval tudi na Dunaju. Tu je bila v Jacobergasse št. 4. (prav zraven trgovskega sodišča) »Jugoslovenska komercijalna banka«, ki se je bila tudi stopila v »Ujednjeno«. — Tukajšnja podružnica se pa ni pečala mnogo z bančnimi posli, marveč največ s trgovino; imela je dobre zveze zlasti po Donavi, ker je zastopala obnem »Broderski sindikat«. — Prišel je polom in obveznosti so marsikje še ostale. — Koliko je živkanja! — Kredt pa gine in gine! Kdor v takih razmerah še pomaga, da se nezaupanje širi, naj pazi, kaj dela, kajti odgovornost bo velika!

Čul sem, da je tukajšnji generalni konzul odstopoval v Beograd; hoče dobiti izboljšanje plač uradništva, katero že od raznih strani dražijo: naj začne štrajkati! — Prav danes sem čul zafrkacijo: Kaj vi Jugoslavlani! Vaš konzul je slabše plačan nego sluga na naših bolgarskem poslanstvu! — Ne vem če je to do pike res, ali značilno je tako govorjenje. — Iz Beograda je došla

joznih zabavišč, kjer se shaja — cvet povišanju. Privoščim mu tako kazeno: Ko ne bo več minister, naj ga pošljejo nekaj časa za gen. konzula na D., ali živeti bi moral samo od plače v sedanji visokosti.

Namesto poslanca Tiče Popovića, ki je odšel v Budimpešto, je došel od tam dr. M. Milojević. — Pravijo nam, da je izšolan v Evropi in da bo torej ta zamena dobra, posebno za nas Bečlije, ki smo navajeni evropskih manir. — Jugosl. kolonija na D. si že silno želi poslanika, s katerim je mogoče človeški občevati. In tega se zdaj nadejamo! V tem znamenju: Dobro nam došao!

Ilustrovani listi prinašajo sliko novega železnega mostu čez Donavo proti Florisdorfu, ki je največji v srednji Evropi. Dolg je 1300 m, širok za 24 m (notranja širina 14 m, ob straneh hodnika po 5 m). Delo je trajalo 11 let (vsled vojne!) Gradbo je vodilo 6 inženjerov, a na čelu njim je bil Slovenec, inž. Anton Hafner iz Škofje Loke. — Njegova predavanja o tem mostu poslušajo skoro sami inženjerji, ki se hočejo iz tega kaj naučiti. — V Jugoslaviji grade mnogo mostov, gradili bodo med Beogradom in Zemunom čez Savo tudi ogromen železen most. Evo, tu imate rojaka svetovnega slovesa, ki vam je najbolje jamstvo za delo in morebitne tajnosti! Ali je kdo že mislil nanj? Da se nam ne bo ponujal, lahko verjamete, ker mu je na D. prijetno in dobro življenje A.G.

Mariborsko pismo.

Nemško gibanje ob mej. — Revizija koncesij tujih državljanov. — Koncert Glasbene Matice.

Maribor, 9. februarja.

Kakor po naših štajerskih mestih, tako so se začeli zadnje čase gibanji Nemci in nemščini tudi ob mej. To gibanje se opazja vzdolž cele severne državne meje od Koroske do Prekmurja. Pobude in vplivi prihajajo deloma iz nemške politične organizacije v Mariboru, deloma pa tudi od onstran meje, iz Avstrije. Zunanji vpliv propagande se poslužuje v glavnem štirih poti. Meziške, Marenberke, St. Ilija in Anač. S temi kraji stoji avstrijski nemški hujšakci v stalnih stikih. Glavna prehodna točka in zveza med Gradcem in Mariborom pa je seveda St. Ilija. Slovenski St. Ilija je bil Nemcem že davno v peti, ker jim je zapiral pot do Maribora in tvoril del močnega obroča slovenske okoličnice, zato so napeli vse sile, da ga pomenečijo. V ta namen so žrtvovali nemška boja društva ogromne vsote. Delovala so potom propagande, podkupovanja, šolstva in naseljevanja. Šidmarka je naselila v kratkih letih v tej poprej čisto slov. občini. Vrosto protestantskih Germanov iz Nemčije, ker se je na to bolj zanesla kakor pa na katoliške avstrijske nemške kmete. Ti Germani so povečini ostali tudi po našem osvobođenju in bilo ni čuti o njih nobene glasu, zadnje čase pa so se začeli zopet gibati. Kjerkoli morejo, izzivajo in naglašajo svojo ljubezen do matere Germanije. Ti ljudje imajo skupaj z nekaterimi namisi renegati tudi svoje lovske društvo, katero dosledno odklanja sprejem slovenskih članov. To njihovo društvo je privedlo te dni tudi svojo prepustno veselico, ki se je vršila seveda strogo v pangermanskem stilu, kakor kje na Pruskem in katero so posetili tudi razni nemški bratci iz Avstrije. Na tej veselici, katero je žal, posetilo tudi nekaj neodolčnih Slovencev, se je dajalo duška nerazpoloženju napram našemu narodu in naši državi in zato bi bilo skrajno umestno, da bi se za šentiljsko nemško društvo pozanimala malo tudi naša pristojna oblast. Tako društvo ne spada na mejo. Člani tega društva imajo kot lovci prost dohod do meje in se tako nemoteno lahko sprehajajo tudi preko in sprejemajo na drugi strani tudi lahke nemške agitatorje, ki prihajajo k nam. Oblast ima dovolj vzroka za nastop proti društvu tudi radi kršenja pravil, ker društvo noče sprejeti slovenskih članov, kar bi po pravilih moralo. Naši mejni moramo posvetiti več pažnje in bolje kontrolirati nemško razdiralno delo

na naših najvažnejših postojankah, kajti država je varna le tedaj, če je varna in trdna njena meja.

Ministrstvo trgovine je izdalo te dni pametno in res umestno odredbo, da se morajo revidirati vse obrtne, trgovske in druge koncesije, izdane tujim državljanom na našem državnem teritoriju po 31. marcu leta 1921. Odredba bo zadela gotovo tudi naše mesto, v katerem je več tujih tujih, in prvi vrsti seveda avstrijskih državljanov, ki izvršujejo še vedno razne obrti. Med temi so tudi taki, ki so iz sovrastva do našega naroda in naše države optirali za republiko Avstrijo, so pa kljub temu ostali še nadalje pri nas, si v nekaterih slučajih celo na novo pridobili koncesije in delajo dalje, kakor da bi bili naši državljanji. Izdajanje koncesij je sijajna prilika za razčiščevalno narodno delo. Za vzkratkitev koncesije najde oblast lahko vedno dovolj trdnih izgovorov, tako da ji nihče ne more očiti nepostavnosti. Tega pa naše oblasti doslej žal niso razumele, oziroma se tega niso zavedale. Koliko je bilo po osvobođenju izdanih koncesij Nemcem na škodo naših ljudi! Koliko jih je bilo izdanih tudi tujim državljanom! To se v bodoče ne sme ponavljati. Najnovši zakon ministra trgovine oblast lahko porabi za končno prečiščenje v tem oziru. Vsakomur mora biti jasno, in torej tudi oblasti, da nikakor ne gre, da bi življali obrtne, trgovske in druge koncesije pri nas ljudje, ki so se pritepli iz nemških krajev ali pa so v sovrastvu do nas optirali za tujo državo. Kamor jih večje srece, tja naj gredo in tam naj si tudi služijo kruha, ne pa pri nas, kjer jim je trn v peti vsaka naša narodna beseda. Zakaj naj bi bili mi »barbarski in balkanski« Jugoslavlani tako ozirni, da bi redili na svojih prsih in s svojimi žutji tuje državljanje, ko so »kulturni« Italijani odvezli že davno številne koncesije celo svojim lastnim podanikom našega naroda?

Koncert naše Glasbene Matice dne 6. t. m. je bil ena največjih in najlepših prireditve v Mariboru. Glasbena Matica, ki je začela svoje prvotno skromno življenje po osvobođenju, se dolgo časa ni mogla razmahniti tako, kakor bi si bili želeli. Vzroki so bili različni. Zato tudi njeni prvi koncerti niso dosegli večjega uspeha, posebno kar se tiče gromote strani. V zadnjem letu pa je G. M. premagala večino začetnih težkoč ter se pričela bohotno razvijati. Njeno delo je bilo sicer tiho, vendar pa so glasovi o njem

prihajali tudi v javnost, ki je s tem večjim zanimanjem pričakovala sedanjega koncerta. Koncert bi se bil moral vršiti že januarja, ker je po bila Götzova dvorana radi atentata poškodovana, se je vršil komaj sedaj. Uspeh koncerta je še presegel pričakovanje o nemurnem notranjem Matičnem delu. Vstopnice so bile razprodane že v predprodaji in so se na večer mogla dobiti le še nekatera stojišča. Ogromna dvorana je bila z galerijami vred nabito polna. Takega poseta menda še ni imel noben koncert v našem mestu. Navdušenje občinstva je kar prekipelo in aplavza ni hotelo biti konec. Med posetniki so bili tudi zastopniki naših cerkvenih, vojskih in civilnih oblasti in zastopan je bil v lepem številu celo del nemškega prebivalstva, ki se sicer manj zanima za naše prireditve. Dirigent z. ravnatelj Topić je dobil v znak priznanja po več aplavza tudi krasen šopek cvetja. Izvajanja zborov so bila prvovrstna, istotako solistov, god. Mezegeve, ki je prejela tudi šopek cvetja in g. patra Kolba iz Zagreba, kateremu je bila poklonjena palma vjelica z državno trobojnico. Pater Kolb, ki ima močnega bariton, je pel s spremljevanjem pomnoženega Matičnega orkestra »Samotarja«, s spremljevanjem zborov pa Gregorčič-Satnerjevo »V pepelnici noči«. Vloga duhovna v tej krasni skladbi je prišla s pevcem v redovniški halji do popolnega, neodoljivega izraza. G. M. je na ta svoj nastop lahko ponosna in lahko mirno zra v bodočnost, kajti če bo hodila po tej poti, si bo gotovo kmalu priborila eno najodličnejših mest med našimi jugoslovenskimi glasbenimi društvji.

Politične vesti.

— Skupni nastop radikalov in demokratov. — Samouprava odgovarja v članku pod naslovom »Naši demokrati« nekemu imenovanemu neodvisnemu, a v resnici demokratskemu časopisu, ki pletira za skupen nastop demokratov in radikalov tako-le: Radikal morajo pri svojih skušnjah na upravi države in glede na skušnje, ki so jih dobili v koalicijski s demokratski, gledati, da ostanejo čim dalje od demokratov. Borba, ki jo danes v našem parlamentu vodijo demokrati proti posameznim uglednejšim prvačim radikalne stranke, nikakor ne more dovesti do pomirljivega razpoloženja v vrstah radikalne stranke.

— Položaj narodnih manjšin v Jugoslaviji zadovoljiv. Predsednik odseka za nacionalne manjšine pri Zvezi narodov G. Colban je bil te dni v Beogradu, da pregleda položaj nacionalnih manjšin v Jugoslaviji. G. Colban je izjavil dopisniku »Politike«, da je položaj nacionalnih manjšin v Jugoslaviji zadovoljiv.

— Vprašanje jugoslovenskega kardinala. — Samouprava« izvaja med drugim: Imenovanje kardinala ni nobena pravna institucija, ki bi to smela država zahtevati. Kardinal na splošno nima nobene cerkvene jurisdikcije in nobenega posebnega delokroga. Imenovanje kardinala ne more imeti za nas velikih praktičnih posledic. Sicer bi pa bilo popolnoma primerno, da »dobi naša kraljevina enega kardinala. Avstrija je imela štiri kardinala, torej bi odpadel sedaj eden na našo kraljevino. Zagreb je najprimernejše mesto za sedež kardinala. Pri imenovanju kardinala se gleda v prvi vrsti na ugled stolice. Državni kardinal biva v prestolici ali v kakem drugem mestu, ki ima po svoji tradiciji ugledno nadškofijsko stolico. V naši kraljevini je samo zagrebška stolica, ki ima lahko kardinala. V prvi dobi naše zgodovine je bila splitska stolica najuglednejša od vseh. Mogoče bi bilo dobro, da se obnovi ta tradicija. Sicer pa je vse odvisno od ureditve katoliške cerkve v naši kraljevini in od dobrega sporazuma z Rimom.

— Demonstracije nemških poslancev v praškem parlamentu. Celokupen češkoslovaški tisk je ob priliki smrti velikega začetnika mlade republike priložil članke priznanja in hvalnoizjave. Nemški tisk v Češkoslovaški pa se je zadržal precej rezervirano, vendar pa je ohranil ugled, ki ga zasluži veliki pokojnik. Drugače pa so se obnašali nemški poslanci v zbornici. Ko se je na seji zunanje-političnega odbora spomnil socialni demokrat Nemeč dobrotnika Wilsona, so se nemški poslanci demonstrativno dvignili in odšli. Isto so storili tudi nemški zastopniki v mestnem svetu. Javnost je radi tega ogorčena in to tembolji, ker so se Nemci še nedavno sklicevali na Wilsonova načela.

— Mehikanska vstaja likvidirana. Mehikanske vladne čete so zaveze Veracruz. General Huerta je pobegnil, kakor se poroča v Yucatan. S tem je mehiška vstaja likvidirana.

Primorske vesti.

— Priprave na volitve na Primorskem. V četrtki se je vršil v Gorici sestanek zastopnikov političnih društev v Trstu in Gorici radi priprave nastopa pri volitvah. Tržačane so zastopali dr. Cop, dr. Slavik in dr. Vratović. Pridružili so se jim še nekateri člani tržaškega društva iz Goriskega. Mesto, da bi v miru razpravljali o tem važnem predmetu, so se Goričani takoj spustili v razne očitke na tržaški naslov. Tajnik goriskega političnega društva je šel celo tako daleč, da je zalutal dr. Slaviku v obraz, da je res, da je bil podkupljen od bank. Sledil je odgovor od dr. Slavikove strani, ki je v takem slučaju edino pravičen. Pislomil mu je bliskovito in močno klofuto. Dr. Biteznič je pričel takoj zagotavljati, da ni tako misli. Tudi je bila seja zaključena. Radi tega se bo o tem sklepalo na skupni seji osrednjega odbora in avtonomnih pokrajinskih odborov. Sklepi se bodo sporočili kljub goriskemu incidentu goriskemu političnemu društvu pisnim putem.

— Aretacija cele družine. V Skočljici se je pripetil dogodek, ki je vzbudil splošno ogorčenje nad postopanjem italijanskih varnostnih oblasti. V hišo družine Pleterske sta prišla dva orožnika v spremstvu enega agenta v civilni obleki, da izvršita hišno preiskavo. Domača hčerka je agenta vljudo prosila za poljsko gredo preiskave, na kar jo je agent zavrnil z besedami: »Moč! suženjska svinja!« Uzlajena slovenska hči je protestirala, agent jo je radi tega še bolj nahuhal in jo sunil s pestjo pod rebra. Protestiral so še ostali člani družine, toda agent jih je dal vse skupaj aretirati: dva brata, dve sestrji in 60letno mater. Pa se Italijani čudijo, da zavre kri tudi miroljubnemu Slovincu, ko mora prenašati take krivice od strani, ki je poklicana, da ga ščiti.

— Brigadirjeva samopostojnost. V Mariboru, ki je čisto slovenska vas na Koprčnici, je prepovedal brigadir (brigadir je istoveten z našimi orožniškimi postojenščini, narednik) slovensko petje in pridigo v cerkvi. Obnemem je sporeč stalno, da se lahko pritožijo do 5. marca. Ker je brigadir gotovo prepričan, da nima te pravice, lahko pričakujemo, da bo pritožba brezpredmetna. Tržaška »Edinost« je ob tej priliki naslovila par besed na tržaški ordinarijat in ga opozorila na njegovo versko in cerkveno dolžnost.

Sport.

SKOKI NA SMUČEH V CHAMONIXU.

Chamonix, 4. februarja.

Skoki na smučeh, ki so se vršili danes, so slavno končali meeting zimskega sporta. Skakalci se zgrajeno na vznožju gore Bossons, v krasni okolici. Na obeh straneh je bilo nebroj zastav vseh narodov in najprejstijih barvah, ki so ozivljale belo in zeleno ozadje ledenika. Zelo velika množica je prišla z železnice, s sanmi in na smučeh in se stiskala vzdolž poti. Stojno je čakala v zelenem snegu in se gela v dobrodojnih solnčnih žarkih.

Skakalci so napravili 150 metrov dolg zalet po nagnjenih teh in pridržali drug za drugim na skakališču, ki so se zagnali v globoko in prekritimi rokami ali pa so jih naglo vilihtli po zraku, da si ohranijo ravnotežje. Pogled na te ljudi je naravno veličasten. Izgledalo je, kot da bi leteli po zraku in njih črna silhueta se je jasno črtala na krasnem modrem nebu, predno so padli na 45° nagnjeno ploskev, po kateri so drčali naprej v dolino.

Razdalje skokov so bile od 20 do 50 metrov, če se sešetejta oba skoka, ki jih je napravil vsak tekmeč. Norvežan Hangen, ki je pred kratkim postal ameriški držav-

ljan, je skočil 99 metrov daleč, Norvežan Thams 98 metrov. Toda ti skoki ne štejejo sami, ker se jemlje ozir tudi na stil skakanja.

Marsikateri sportnik bi želel, da se pri vpoštevanju popolnoma loči razdalja od stila in da bi za vsako bilo posebna tekma. Razdaljo in način skoka jemajo obenem v omar, je res malo čudna stvar.

Pri nekaterih skokih so skakalci padli, a večjih nesreč ni bilo, v kljub temu, da so se kotilili, zavrti v oblak snežnega prahu, v globokino. Edino en American si je izpahnil koleno. Thams je šel po tekmi še enkrat skočil in je napravil 58 metrov.

Pri skokih so dobili prva tri mesta zopet Norvežani, četrto American in peto Norvežan.

Stanje narodov je na koncu vseh tekem sledeče: 1. Norveška 134 in pol točk. 2. Finska 76 in pol točk. 3. Velika Britanija 30 točk. Italija je zadnja z eno samo točko, Jugoslavija to pot še ni prišla v poštev, ker se je udeležila samo one amuške tekme.

Izpred sodišča.

— Dr. Vošnjak contra »Slovenec«. Ker je Stal sedemorice v Zagrebu prvo obsodbo odgovornega urednika »Slovenca« na obtožbo dr. Vošnjaka radi žaljenja časti razveljavil, bi se morala vršiti večeraj ponovna razprava, pred tukajšnjim deželnim sodiščem. Razprava pa je bila odgojena na nedoločen čas, ker je odgovorni urednik »Slovenca« g. Milha Moškerc težko bolan, in se zdravi že več tednov v deželni bolnici.

VOJAŠKA MAST.

Še lani koncem avgusta sta bila ukrajena iz skladišča neborake četo dva soda masti. Tatove se dobili še isti dan in se aretirali vojake Urha. Četna in Smrekarja. Urh je takoj priznal, da se je pogovarjal s svojim tovarišem najprej o dekletih, nato sta pa šla na mast v skladišču. Spravila sta oba soda v hlev in jih nato odpeljala na fužine, kjer sta jih prodala gostilničarju Kaliku za 2000 Din. Urh je izročil 500 Din svozim tovarišem, ostanek pa si je obdržal. Še isti dan je bil na ta način pljan in tudi aretirani. Obtoženi so bili obsojeni in sicer Urh na 9 mesecev, Četna na 3 mesece in Smrekar na 1 mesec ječe. Ker so kazni že prestali, bodo plačali samo še stroške in po 20 Din takse, s čemer bo zadeva za enkrat opravljena.

Trboveljski premog in drva

dobavila

Družba Ilirija,
Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Kino Matica

31. januarja do 10. februarja

Žena z milijoni

od 7. do 10. febr. III. del:

„Carigrad-Pariz“.

KINO „IDEAL“

predvaja v ponedeljek 11., torek 12. in sredo 13. februarja

„DETE MILJONOV“

veliko pustolovno dramo v 5 dejanjih. Vloga milijonarke in sirote

igra priljubljena GLADYS WALTON.

Z ponedelkom 11. t. m. se vrše zopet predstave ob 4., 1/6., 7., in 1/9. uri.

PREDNAZNAILO: Od četrtka 14. do vteviš nedelje 17. februarja

!!!! Norčave ženske. !!!!

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

10. februarja, nedelja, ob 3. uri popoldne: »Mogočni prstan« pri znižanih cenah. Izven. Ob 8. uri zvečer: »Hamlet«.
11. februarja, ponedeljek. »Tri maske, Smešne precioze, Prijudni komisar. Red F.
12. februarja, torek, zaprto.
13. februarja, sredo, »Othello«. Red B.
14. februarja, četrtek, »Golobček«. Red C.
15. februarja, petek, »Nju«, gostovanje gospe Setinske. Izven.
16. februarja, sobota, »Beneški trgovci«. Red D.
17. februarja, nedelja, ob 3. uri popoldne, »Danes bomo tiči«. Izven. Ob 8. uri zvečer »Tri maske, Smešne precioze, Prijudni komisar. Izven.
18. februarja, ponedeljek, »Hamlet«. Red E.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

10. februarja, nedelja, »Nižava«, ljudska predstava. Izven.
11. februarja, ponedeljek, zaprto.
12. februarja, torek, gostovanje baletnega zboru zagrebškega narodnega gledališča. Izven.
13. februarja, sredo, »Aida«. Red E.
14. februarja, četrtek, »Traviata«. Red A.
15. februarja, petek, »Mignon«. Red F.
16. februarja, sobota, »Faust«. Izven.
17. februarja, nedelja, »Madame Butterfly«. Izven.
18. februarja, ponedeljek, zaprto.

Petkova premijera treh francoskih enodejank.

Molière satirična komedija: Les Précieuses ridicules (1659) je prvo njegovo močnejše delo, prvi njegov odlični uspeh in prvi razmah njegovih napačnih ali

krepro v zrcalo smečnosti ujetega realističnega življenja, neizprosne bičanja vse človeških slabosti in svobodnega umetniškega izraza v neiskrene in v mučne forme zapetega časa. Vnanje seveda je še v rabi po antični dobi prevzeta »enotnost kraja, časa, dejanja in deloma jezika«, glede ostro risanih človeških značajev ter proste izbire sujejev pa se oddaljuje Molière že v tem svojem delu od tistodobne manire in pretirane mode in postane last splošnosti. To je ostal vkljub naglici, s katero je moral pisati, ne glede na svojo lahkomisljivo ženo Armando Béjart, ki mu je sladila življenje (pr. »George Dandin«). Pod bremenom ogromnih naporov omahne sredi dela in izdihne. Pred vstopom deseti leti in bil je človek. In njegovo človečanstvo živi dalje. V Arganu, namišljenemu boju, v Tartuffe, svetlohlucni, v Harpagonu, skopuhu, v Don Juanu itd. Odtod ta močnejši vpliv na bodoča pokolenja. Do največjih časov. Augier, Ed. Pailleron, slednji s svojimi enodejankami: »Svet, ki se kratkočasni« in »Svet, ki se dolgočasni« so po Molièreu prevzeli »smešne precioze« iz salona okoli leta 1880. Georges Courteline (pravzaprav Moineau rol. 1860), čegar »Prijudni komisar« je zabaval petkovo publiko, mestoma povsem spominja na Molièrovo zbadljive. V zadnjih sezijah je v kolikor se spominjam, šel preko našega odra »Namišljeni bolnik« (v seziji 1921-22) in »Zlahtni meščan« s Škrjančevu ouverturo. Petkov večer je torej stal v znamenju francoske klasične komedije, Molièrova daljnega modernega učenca, in uprav psihološko tenko izgrajene enodejanske drame »Tri maske« (Charles Mère). »Smešne precioze« (in teh tudi sodobnost ne pogrša) so krepak udarec v obraz smešnega videza, vnanje plehkosti in dozdneve tenkočnosti... Takih tipov kot je Madelon, živi in bo živelo vseplošno do konca dni. V krinolinalah so bile, v zlagano vzgojenih in napolnobraženih meščanskih goskah so med nami in večkrat jih vidimo tudi v fraku in cilindru. Po parketih in na ostri. In nasledajo Mascariilu s svilenimi

čipkami in verjamejo preoblečenemu konjskemu hlapcu sedanjih dni. No, včasih je šlo na verze. Danes gre za denar. Comme chez nous! Stvar pa ostane. Vprizorilo so »precioze« v izborni režiji (g. Putjata) in z majšim, novešim delom ansambla. Bil je torej dokaj smel poizkus. Igro je »nosil« Mascariille (g. Putjata) in ne pričakovanu dobro se ga je oklepala okolica. Gorgibus, meščan, se je presenetljivo udomačil v svoji soladni komični vlogi. Mož starši načel, malo podoban malomestnemu abbeju in malce težak... Oba plemiča sta se popolnoma pravilno držala nekam v ozadiju: sta čisto postranskega pomena. Madelon je bila živa, srčkana in jezika. En »Pseudo-Made-moiselehen«. To ji gre prav iz prepričanja. Cathos: prvi smešnejši korak čez oder je bil to — in prekušaj jo je prestala dobro. Mascariille pa ostane. To je veselje za uspeha, povsod je čuti mnogo igralškega znanja in obilica ostane za oči... To vlogo se ali vrže popolnoma — ali pa se z njo reši položaj. Naš Mascariille ga je v polno rešil. Okusno aranžirana soba. Mascariille sedi v sredi, poleg njega hihitajo goske. In je čudovito neroden in obupno plehak... Vicomte Jodelet... To je treba videti.

»Tri maske«. Korziška dramska slika. Avtor Ch. Mère je izmed najnovejših. Efekt na oderska stvar. Polno kipečih strasti, pritaženega dejanja in živih kontrastov ter življenjske tragike. Toda vpro zdravje si buta v dveh valovih nasproti: Stari Prot della Corba in karmenska Viola. Vmes tragika: Paolo in predpustni noc... Režija in igra prav dobra. To je stvar, ki več pove kot pet dejanj. Novela. Zgoščen dramski feliton. Igrali so živo, prisrčno in s temperamentom.

Večer je zaključil G. Courteline »Prijudni komisar«. Pravijo, da avtor piše »tragične burke«. Ima mnogo pristno francoske živahnosti in oster bič za nazadnjaštvo dobe. Znanja je njegova burka ljubosumnja »Boubourouche« (1893). V prvi vrsti nam omejnno brezhibno režijo g. Sesta, ki je v komediji Courteline kot blazni Floche tudi igralsko podal svoje najboljši.

Vse glavne zasedbe — o detaljih po reprizi — so bile v srečnih rokah. —

Beneški trgovci na ljubljanskem odru. (Glas iz občinstva.) »Odkar stoji ljubljansko dramsko gledališče, še ni bilo med gledališko publiko takega ogorčenja nad nepremišljenimi kritiki. Kdor je videl vprizoritev »Beneškega trgovca« v spretni, za naše razmere naravnost odlični Sestovi režiji, in je čital potem poročilo »Narodovega kritika«, se je moral prijeti za glavo in vprašati: Ali je mogoče! Dosti se je pri nas že zagrešilo nad tistimi rednimi nesebičnimi delavci, ki so se žrtvovali in posvetili vse svoje sile neobglednemu detetu naše umetnosti, a na tako brezvesten način, kakor se je sedaj zgodilo, še niso ubijali idealizem. Govoril sem z visoko naobraženim gospodom, ki je videl »Beneškega trgovca« na svetovnih odrih. Zagotovil me je, da so naši »Benešci« popolnoma zadovoljivi. Vspričo te izjave, lastne sodbe in nekaterih zagonetnih kombinacij, se tihiemu, poštemu opazovalcu vsiljuje mnenje, da za gotovimi »kritiki« tiči nekaj več kot plitkost in nepoznanje modernega Šekspirjevega odra. Priobčili smo, kot smo prejeli.

Sporod baletnega večera, ki se vrši v torek dne 12. t. m. v opernem gledališču in katerega priredijo člani zagrebškega baleta na čelu jih Margerita in Maks Froman. 1. Netopirji, balet v enem dejanju, plešejo: Margerita in Maks Froman, Pavla Hudi, Desi Namur, Tatjana Sidrova, Olga Pastuhova. 2. Razni plesi: Moskovski valse d'amour — Margerita in Maks Froman. Drigo: Groteska polka — Desi Namur in Valentin Froman. Ljudje: Lutke — Margerita in Maks Froman. Drigo: Valse lento — Margerita Froman. Bakalnikovi: Tatarski ples — Maks Froman, Gossec: Gavota — Margerita Froman. Glasunov: Rapsodija — Pavla Hudi in Valentin Froman. Baranovič: Jugoslovenski ples — Margerita in Maks Froman. Plesne točke spremlja orkester Narodnega gledališča. Vloga kapelnik g. Matačić.

Operno prednaznalo V soboto 16. t. mes. vprizori se znana ljubljenska Gou-

novna opera »Faust«. Pri tej priliki se prslavi 20letnica opernega pevca g. Hugo Zatheja, ki poje vlogo Meftisa.

Za koncert jugoslovenske komorne glasbe, ki se vrši v ponedeljek dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmoniji, je še nekaj sedevcev ter dovolj stojišč na razpolago. Toplo priporočamo obisk koncerta, ki je velikega vzgojnega in tudi nacionalnega pomena ter stoji na absolutno umetniški višini. Predprodaja vstopnic je v Matični knjižarni in na večer koncerta pri koncertni blaginji.

Nedelja v Narodnem gledališču. Danes zvečer ob pol 8. uri poje se v operi »Nižava« kot ljudska operna predstava pri znižanih cenah. V operi nastopijo: gđ. Thalerjeva, ga. Matačićeva, gđcne. Stillojeva, Kerenjakova ter Jeromova in gg. Betteto, Sowilski, Cvečič, Banovec in Pugelj. Drama vprizori popoldne pri znižanih cenah narodno igro »Mogočni prstan«, pri kateri sodelujejo voljaška godba in balet, zvečer ob 8. uri pa je predstava »Hamleta«.

Komponisti opere »Nižava«, slavni klavirski virtuozi D'Albert, se nahaja trenutno v Jugoslaviji ter je priredil več klavirskih koncertov v Zagrebu in Beogradu z največjim uspehom iz Zagreba nam je došlo poročilo, da bodo skladatelj prisostvovali danes zvečer v našem opernem gledališču vprizoriti svoje opere »Nižava«.

LJUBLJANSKA DRAMA.

»Shylock«.

G. Lipah-Rogoz. V mnogih ozirih: obsejstranska izpopolnitev. Kar je bil prvi premalo, je bil drugi preveč. Realist — kratko odsekan, skoraj prejasno naraven, je bil drugi igralsko v mnogih momentih močnejši. Sceno pred senatom je g. Lipah podal učinkoviteje: ker je bil v prejšnjih senah skop. In se je pripravil na udarec.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 9. februarja 1924.

Našim čitateljem izven Ljubljane!

Danes poteče rok, ki smo ga določili za razpisovanje »Narodnega Dnevnika« na ogled naročnikom v svrhu naročitve. Kdor doslej lista še ni naročil, ga od torka naprej ne bo dobival več. — Komur je tedaj na tem, da se pošiljanje lista ne prekine, naj takoj plača naročnino s polnoletno, ki jo je prejel. Kdor pa je položnico mogoče založil, naj nam hitro sporoči z dopisnico, da hoče postati naročnik lista in naj obenem zahteva položnico. — Zastonj lista ne moremo pošiljati nikomur. Samo naši sotrudniki, nabiralci novih naročnikov in posebnega uvaževanja potrebni čitatelji dobe od uprave razne olajšave in ugodnosti. Brezplačno pa smo pripravljene pošiljati list vsem onim, ki nam preskrbe vsaj 5 rednih novih naročnikov.

Uprava.

Pritožbe.

Upravi »Narodnega Dnevnika« še vedno prihajajo pritožbe zaradi nerednega dostavljanja lista bodisi v Ljubljani, kakor tudi na deželi. Mi smo prizadejeni za opozorila prav hvaljevalni, ker le tako nam je mogoče vse nedostatke takoj odpraviti, pa naj si bodo taki, ki jih je zakrivilo ogromno delo v upravi, ali pa taki, ki gredo na račun drugih. Nerednosti so se godile na poštah, pri raznašalkah in pa tudi vsled nagajivosti in zlobnosti naših nasprotnikov. Ti slednji slučajji pa so najbolj kričeči. Naši prijatelji nam prinašajo avtentična poročila, da nekateri trafikanti (imena za enkrat zamožimo) vsled pritiska od gotove fanatično zagrizene strani nočejo prodajati našega lista samo zato, ker so jim ti zagrizenci zagrozili z bojkotom. Naše prijatelje prosimo, da naj odslej še bolj pazijo na to gonjo in naj nam vsak slučaj naznani, da bomo proti takim nestrpnim in vročerkvrim petelinom nastopili sodno pot.

Pozivljamo naše prijatelje, da zahtevajo »Narodni Dnevnik« v vsakem javnem lokalu, v vsaki kavarni, restavraciji, gostilni, v vsakem hotelu in v vsaki brivnici, v vseh trafikah, na vseh kolodvorih in pri vsakem kolporterju.

Uprava.

— Iz listnice uredništva. Poslano Celjsko pismo moremo priobčiti le, če je njegov avtor pripravljen zagovarjati vse podatke tudi pred sodiščem.

— V petek je imelo »Jutro« zadnjo besedo. Pravilo, da je petek s'ab začetek in zato smo prav radi ustregli »Jutru« in mu pomagali do nedolžnega veselja.

— Na glavo bi hotelo postaviti »Jutro« pojme, ko razmotriva o vprašanju starostne sokolskega saveza. Zato kratek popravek. Starosta je voljen od sabora in zato ima tudi samo savor pravico izrekanja zaupanja ali nezaupanja. Kam bi vendar prišli, če bi se vsaki pokrajini in državi priznala pravica, da izreka zaupanje ali nezaupanje svojim funkcionarjem. Bilo bi skrajno nesokolsko, če bi ta princip obveljal in zato naj »Jutro« vsaj v sokolskih zadevah neha mešati pojme.

— Opozorilo. Cenjene čitatelje vnapredu opozarjamo, da se nam je pripetila pri »Pismu Vuka Karadžića knezu Milošu Obrenoviću« neljubna pomota. Nadaljevanje, ki smo ga priobčili 8. t. m., bi moralo biti priobčeno 5. t. m., tako, da je današnje nadaljevanje nadaljevanje »Pisma«, priobčenega dne 5. t. m.

— Centralna vlada in Kmetijska družba. Prejeli smo: V Vašem listu ste priobčili poziv člana bivšega glavnega odbora Kmetijske družbe g. Ivana Ažmana, da naj se na obdolžitve klerikalnih poslancev vendar že uvede preiskava in naj se tiste, ki so zakrivilj stotilijonske defraudacije (v dinarjih) vendar že zapre, pa naj si bo to dokoroli. Tudi jaz kot član bivšega glavnega odbora Kmetijske družbe klidem centralni vladi, naj po 11 dnevnem skrivljanju vendar stvar izroči državnemu pravdniku. Če je pri Kmetijski družbi res taka gnoba, haid, pošlji žandarje, pa neka uhapse zločince. Tudi velikega župana g. Šporna pozivljamo, naj že vendar zahteva v Beogradu, da se vlada zgane, ker je že 30. januarja obljuboval, da bo centralna vlada takoj poslala pismena navodila komislarju glede uvedbe preiskave in vršitve obnega zbora. Gosp. velikega župana dolžnost je tudi, da vladu opozori na škodo, ki jo Kmetijska družba trpi radi sedanje provizorije. Sicer pa se enkrat: Če nečete sklicati obnega zbora, izvršite preiskavo, odnosno aretacije! Samo sumničliti se ne pustimo. — Jos. Černe, posestnik v Zornji Siskli.

— Stavbno gibanje v Ljubljani 1. 1923. Zrarenjih je bilo novih več stanovanjskih hiš 10, enodružinskih hiš (vii) 42, novih gospodarskih poslopj, oziroma prizidkov k že obstoječim 24. Večjih adaptacij v stanovanjske svrhe se je izvršilo 15 in v trgovske ter gospodarske namene 31. Na novo priključeni hišnih kanalizacij se je izvršilo pri 12 hišah. Mestni vodovod se je tekom leta 1923 vpeljal v 93 hišah. Na novo so se položile vodovodne cevi v skupni dolžini 2924,55 metrov po Pražakovi ulici, Hradeckega vasi, na Mirju, Zelenci poti, Pasjem brodu, Pod Rožnikom, Na Prulah, na Karolinški zemlji in Dunajski cesti. Dnevna uporaba vode je bila največja 11.443 kubičnih metrov (22. marca) in najmanjša 6727 kubičnih metrov (29. junija). Na posamezno osebo je odpadlo 229, oziroma 134 litrov.

— Osebe boleznih in ambulancij Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Leta 1923 se je zaradi očesnih obolenj ambulantno zdravilo 1869 članov in 287 svojcev. Stevilo ordinacij je bilo za člane 4762, za svojce 626. V bolnišnico se je oddalo 97 bolnikov, med njimi 18 primerov nalezljivega trahoma, 3 primeri očesne gonoreje pri novorojenih in 8 primerov težkih očesnih poškodb. Stevilo očesnih poškodb znaša v celoti 486; večina rane od zapljenih-drobcov v roženici, 3 primeri traumatične poškodbe leče (mrena) in 3 poškodbe, kjer je bilo zrlo samo prebitje. Večina poškodb se ponavljala dan za dnem v gotovih tovarniških poklicih in jih povzročajo drobci železa, koka ali stališča, delci

kamenja in gotovih kemičnih proizvodov. Isti delavci se rani tekom leta po večkrat; dokaz, da je delavstvo samo še dosti premalo pazljivo in da se najbrže tudi v obratnih pri delu, ki ogroža oči, premalo uporablja predpisana varnostna očala. Ranjeni delavci sami večkrat zanemarijajo navidežno malenkostno poškodbo in prihajajo šele po preteku več dni k zdravniku in si tako nehoti in nevede sami podaljšajo dobo delazmožnosti. Opozoriti je treba tudi na nepravilne in nedopustne poskuse različnih mojstrov in drugih pomagačev, ki hočejo že v tovarni odstranjevati stališča in druge drobce zapljenih goboko v roženico, na povsem neumestnem način, ki ni skoro nikdar uspešen, nego samo razdraži in razvname dotlej mirno oko. Razven že imenovanih 8 težjih poškodb, oddanih v bolnišnico, so se zdravili vsi drugi ranjeni doma oziroma ambulantno. Od težko ranjenih je izgubil en delavec svoje oko, trije so dobili vsled poškodb mreno, ostali pa so izgubili vsled nastalih brazgotin na prozorni roženici del svojega prejšnjega dobrega vida. — Očala je dobilo 187 zavarovancev, po večini starostno dalekovidnih, ki jim je vid za njihovo delo opešal. Približno šestina je bila kratkovidnih; od teh skoro polovica v povsem neprimernih poklicih, kjer jih slabovidnost ovira v delazmožnosti. Končno je dobilo 7 enookih članov nova umetna očesa.

— Sportni karneval, ki ga je priredil agilni sportni klub »Slovane«, se je vršil včeraj v Narodnem domu. Sikovito pročelje velike dvorane, ki ga je izdelal g. tipograf Rajko Kos, je sprejelo posetnike v še silkovitejšo razpoloženje; pročelju se je videlo, da ga je ustvaril s požrtvovalnim trudom človek, ki ima umetniško dušo. Dvorana sama pa je bila sportni raj. Srednje tri dekoracije je izdelal mojster g. Skružnj — krasno kakor vedno. — Druge pa, ki jih je izdelal g. Ciril Kemperle, — prav odkrito rečeno — niso prav nič zastarele za umetniško dovršenimi Skružnjevimi. Tudi ostale dekoracije so bile napravljene umetniško dovršeno. — Obisk karnevala je bil silno številen — prostori so bili premajhni. Toda spretni aranžman, za katerega gre glavna zasluga g. Strnadu, Kemperlu, Kosu in zlasti Buciku, je zmanjšal zlo premajlnega prostora in zabava je bila nebeška. Čestitamo sportnemu klubu »Slovane« in posebno še njegovim zgoraj imenovanim članom, da so ustvarili v Ljubljani prireditve, ki bo postala — kakor je dokazal včerajšnji obisk in razpoloženje — najpopularnejša, pa tudi družabno ena najboljših prireditev. Prepričani smo, da se bo zbral tudi prihodnje leto ves sportni svet na »Slovanovem karnevalu«.

— Umrl je v Ljubljani posestnik in trgovec na Sv. Petra cesti, št. 31 g. Fran Adamič N. v m. p.

— Zdravstvena statistika v Ljubljani leta 1923. Prebivalstva šteje Ljubljana približno 55.000 prebivalcev. Porok je bilo 806. Otrok se je rodilo 1472; mrtvorjenih 55. Umro je 1200 oseb, med temi 432 tujcev v raznih ljubljanskih bolnicah. Umrljivost Ljubljančanov znaša, če se odšteje umrle tujce 13,9 na tisoč prebivalcev. Umrl je v 1 letu starosti 177, v starosti od 5 let 246, v starosti od 15 do 15 let 42 otrok. V dobi 15 do 30 let je umrlo 185, od 30 do 50 let 254, od 50 do 70 let 275 in nad 70 let starih 198 oseb. Za nalezljivimi boleznimi je umrlo: za jetiko 238, za trebušnim tifusom 30, za grižo 6 oseb, za škrlatinko 11, za difterijo 3 in za duseljivim kašljem 5 otrok. — Rešilna postaja je posredovala v 1297 slučajih.

— Vinsko poskušajo prirediti Vinarsko društvo v Novem mestu o priliki svojega zborovanja v nedeljo dne 24. februarja t. l. ob pol 11. uri v prostorih državne kmetijske šole na Grmu. Vabilo se tako vinogradniki, ki imajo dobro vino na prodaj, kakor tudi kupci, ki želijo dobro vino nakupiti, da to prireditev posetijo.

— Važno za davkoplačevalce. Koncem tega meseca poteče rok napovedi osebne dohodnine. V olajšavo pravilne napovedi je izdala papirna trgovina Iv. Gašček v Ljubljani pomožno pole, s katere pomočjo se vsakemu obrtniku, kmetu, trgovcu in industriji predoči kratek obračun za podlago pravilne napovedi osebne dohodnine. Pa tudi za napoved prometnega davka pomožno pola izborna službi. Cena za en izvod 2 Din, po pošti 50 para več. Pri naročilu najmanj 25 izvodov poštnine prosto.

— Avtonomne doklade k direktnim davkom v Sloveniji. V 11. številki »Uradnega lista«, ki izide 12. t. m., objavi delegacija ministrstva financ v Ljubljani statistiko o avtonomnih dokladah na direktne davke za leto 1922 in 1923. Iz tabel I. in II. je razvidna obremenitev davkov po posameznih vrstah doklad, pregled III. pa izkazuje celokupno višino vseh doklad. Davčni uradi izkazujejo v opozoriteljnih opominjalnih položnicah itd. državni davek in avtonomne doklade, kumulativno. Davkoplačevalci so radi tega čisto mnenja, da so zneski, ki se od njih tirajo, samo državni davki. Iz omenjene objave bodo mogli posneti, da temu ni tako, marveč da izdaten del celokupne obremenitve odpade na avtonomne doklade.

— Celjske novosti. Smrtna kosa. Na kralja Petra cesti je umrl klobučar in hišni posestnik Anton Čilba v 63. letu starosti. — Podporno društvo za revne otroke se je ustanovilo v Gaberju. Predsednikom društva je bil izvoljen g. Fr. Špeglič. — Plesna šola Sokolskega društva priredi v soboto 16. t. m. zaključni plesni venček ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. — Tombova Olepševalnega društva, katera bi se morala danes vršiti, je preložena za kratek čas. — Pravica uporabe grobov na mestnem pokopališču, ki je bila pridobljena pred 20. leti, je glasom pokopališnega reda mestne občine celjske ugasnila. Stranke, ki želijo grobove obdržati še naprej, morajo plačati tozadevne pristojbine pri mestni blaginji. Rok poteče 31. marca 1924. — V mestnem gledališču se vprizori danes zvečer ob 20. uri narodna igra »Revček Andrejček«. V torko pa gostujejo člani ljubljanske drame. Predstavlja se »Osmi žena« z gospo Nablocko in g. Putjato v glavni uloži. — V delo se sprejmejo: Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 1 vinčar, 4 minirji, 1 železostugar, 1 kovovski, 3 petarji, 2 letna strugarja, 1 modelni mizar, 1 tapetnik, 1 krojač, 1 sodavčar, 1 slikar, 5 Baggermojstrov, 6 strojevodj, 29 vajencev, 6 služkinj, 2 kmetijski dekli, 1 postrežnica itd. Pri Državni borzi dela v Mariboru: 68 hlapcev, 4 dekli, 12 vinčarjev, 1 švicar, 3 vrtinarji, 1 obratovodja kovaške obrti, 1 nožar, 14 orodnih kovačev, 2 podkovska kovača, 1 železovljar, 15 kleparjev, 2 ključavničarja, 1 elekromonter, 2 usnarja, 8 ml-

zarjev, 1 sodar, 1 cirkularist, 3 žagarji, 3 gateristi, 3 petarji, 1 katelec, 2 čevljarji, 1 minirar, 2 instalaterja, 32 vajencev, 1 gospodinja k orožnikom, 1 dojlja, 30 šivilja za perilo, 1 šteparica vrhnih delov čevljev, 1 blaginčarica za gostilno, 1 plačilna natakarica, 3 sobarice, 1 vzgojiteljica, 2 varuške, 21 kuharice, 28 služkinj, 2 postrežnice. — Pri Državni borzi dela v Ptuiju: 24 poljedelskih delavcev, vinčarjev, hlapcev, 1 vrtinar, 1 ključavničar, 1 koar, 1 strugar, 30 petarjev, 3 dminarji, 1 hišni hlapec, 8 kmetijskih deklet, 3 kuharice, 1 sobarica, 4 služkinje, 6 vajencev itd.

— Mariborske vesti. Odbor tukajšnjega evangelijskega ženskega društva se obrača na javnost s prošnjo, da se mu naznanijo družine, ki bi bile pripravljene prevzeti stradalajoče otroke iz Nemčije v začasno oskrbo. — Mariborski kreditni zavod praznuje te dni 60letnico svojega obstanka. — Mestni magistrat opozarja hišne posestnike, da poteče koncem meseca prvi plačilni rok za gostaščino, vodarinsko naklado in kanalske pristojbine. Ker so lanski plačilni nalogi veljavni tudi za leto 1924, se novi ne bodo razpisovali. — V zvezi z vionom, ki je bil pred kratkim izvršen v vili trgovca Gajška, je razpisal ta nagrado 1000 Din za onega, ki bi mu pripomogel do tega, da se izsledijo tatovi. — Na svinjski selem je bilo dne 8. t. m. pripelanih 128 svinj. Cena se je gibala od 22 do 22,50 Din za kilogram žive teže in 26,25 do 30 Din za kilogram mrtve teže. — V Slovenigradu se je poročil Stanko Moško, odvetniški koncipient v Mariboru s Tončko Kosilevo, hčerko šolskega ravnatelja Antona Kosija v Središču. — Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden Magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu. — V mariborskem marionetnem gledališču se vprizori v nedeljo popoldne »Repoštev« in »Začarani dežnik«.

— Židovski muzej v Beogradu. Židje v naši državi bi radi dobili natančen pregled svojih soplemenjakov in je radi tega sklenila židovska loža »Bene Berat« ustanoviti poseben židovski muzej, kjer bodo zbrane vse listine in predmeti, ki se nanašajo na židje v naši državi.

— Razočaranje splitske policije. Nedavno so neznani tatovi ukradli v župni cerkvi Lukšića pri Splitu dragoceno Tizianovo sliko. Policija se je trudila, da bi tatove sledila. Končno je doznala, da bi tatove slikar F. S. z zbiranjem umetniških dragocenosti in v veliko vlogo se je lotila hišne preiskave v njegovem bournem umetniškem stanovanju. Pregledala je natančno vse okvirje, prebrskala po vseh kotih, dokler se ni ustavilo njeno strokovnjaksko oko na neki večji zapeteni skatli. Aha, si je mislila, ga že imamo in v tem jo je podprl še umetnikov blede obraz. Ko so pa na policiji odprli dragocen plen, so našli vse polno ljubavnih pism nekega umetnikovega prijatelja, ki mu jih je izročil ob svoji poroki z neko drugo žensko. Tako so zagledale cvetke prve ljubezni po dolgem času bel dan.

— Nova komitska tolpa v južni Srbiji. V dolini Strumice se je pojavila večja tolpa bolgarskih komitasev. Načeluje ji vojvoda Boris Turkov, ki je bil najbrže posan v južno Srbijo na mesto nedavno ustreljenega voditelja Vendeve. Prebivalstvo se zopet boji novih nasilstev. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da bi tolpo pregnale.

— Kal vse vedo Amerikanci. Atenski poročevalci »Chicago Tribune« je baje poročal svojemu listu, da je jugoslovenska vlada zaposlena z nemir in na Hrvatskem. Da bi odvrnila pogled od notranjih nemirov, namerava baje vprizoriti na spomlad volaški pohod na Bolgarsko in Grško. Med Črnogorcem in Srbi je baje že prišlo do spopada. Na boljšču je obležalo 200 Srbov in 300 Črnogorcev. Ameriški borzni spekulant pač poceni prodajajo svoje rane.

— Moderna krojla šola za dame in gospe. Židovska ulica 5, Ljubljana! — V črni dnevni tečaj! — Specialni tečaj za krojačice, ki se želijo izvežbati v damski stroki tudi v šivanju. Pouk v najmodernjšem kroju nioskih oblek, zadnja moda 1924. — Za dame, ki niso šivlje posebnih lahkih praktičnih tečaj za šivanje in krojenje. Vsaka dama lahko izdeluje svojo garderobo ali jo modernizira pod strokovnim nadzorstvom! — Strankam, ki želijo obleke samo skrojene, se obleke skrojijo in dobijo natančna navodila, da lahko obleko izdelajo doma. — Razpošiljanje in izdelava najbolj modernih krojev za dame in gospe po meri in modeli. — Korespondenčni učni tečaj za krojačice in šivilje, tudi nešivilje po tem slovenskih učnih zvezkov in risb. Vsek se lahko tekom dveh mesecev izvežba perfektno v krojenju. Razpošiljanje najmodernjših gljornalov vseh akademij za gospe in dame!

Kronika.

k Po ceni se je oblekla 22 letna Katarina Kampuševa iz Čaja. Izvabila je na zvit način tovarniški služkinji Albini Kluruskij sukneno plavo obleko, površnik in svilarj robev, v skupni vrednosti 3000 Din, ter je neznano kam pohčala.

k Podletni cigani so odpeljali trg. Josipu Banu od Sv. Pavla konja in voz, v vrednosti 10.000 Din. Konj je velik in močan in ima bele lise na čelu in na 3 nogah. Na vozu sta bili tudi dve konjski odeji. Pred nakupom se svari.

k Ukradena zastavna listka. Kot smo že pred par dnevi poročali, sta bila ukradena Francu Pipanru v Spodnji Siskli dva zastavna listka. Policija je ugotovila, da je ukradel listke neki strojnik v Ljubljani Jakob Bevc. Prodaj le listke svojemu prijatelju, Stanku Bitencu, ki je dvignil zastavljeno blago in ga razprodal po nizkih cenah. Blago je rešeno, oba sta aretirana, sitnosti pa bodo imeli razni kupci, ki so kupili ukradene predmete.

k V Rušah je osleparil več strank 28 letni ključavničar v tovarni karbida, na ta način, da je sprejel v popravilo šivalne stroje in jih prodal. Stranke so oškodovane za precejšnje zneske.

k V Dobliški gori so vlomili brzokotne cigani v zidnico Valentina Legata in odnesli obleko in jedila. Vdrl so skozi okno, ki so ga razbili z železnim drogom. Napravili so ga 2000 Din škodo.

k Prazne vreče. Včeraj okrog 10. ure dopoldne je prišla policija na Sv. Jakoba nabrežje brezposelnega mesarskega pomočnika Antona Zgalnarja. Ukradel je izpred Bahovčeve trgovine na Sv. Jakoba trgu 2 vreči, vredni 250 D. Vreče je hotel prodati na starini.

k Iz kovačnice Franca Suhadolnika na Olincah je bilo ukradeno 20 jeklenih dlet, 15—30 cm dolga, označena s črko K, ali s piko, vredna 300 D.

k Črna pompadura je bila ukradena služkinji Terenziji Gerl iz Rožne doline. V njej je imela po en zlat in srebrn prstan, zlate ušane s modrimi kamenčki, nekaj kon-

tenine, robev in črna sukanca, v skupni vrednosti 1000 D.

k Smrtno ponesrečen voznik. Hlapec Karl Pušnik v Deški pivovarni v Laškem, 28 let star, je vozil iz Laškega v Zalec voz svežih troh in nekaj zabojev piva. V bližini Čelja je na do sedaj še nepojasnjen način padel pod voz, tako da mu je šlo kolo čez život. Strlo mu je prsni koš in mož je umrl že med vožnjo v bolnico. Ponesrečenec zapušta ženo in nepreskrbljenega otroka.

k V Paradižu pri Sv. Barbari je bilo vlomljeno v hišo pos. Jožefa Zima in pokradeno več ženske in moške obleke, ter drugih predmetov, v skupni vrednosti 10.000 dinarjev. Tatvino je izvršil ali je vsaj v zvezi z njo neki neznanec, ki je hodil po okolici, se izdajal za vinskega kupca in se je z nekaterimi posestniki tudi res pogodil za nakup vina.

k Prepovedna vlomilca. Na okrajni cesti, v bližini občine Osek sta opazila orožnika precej daleč pred seboj neznanca, ki sta nesla težke nahrbtnike. Neznanca, opazivši orožniško patroljo, sta pometala nahrbtnike v cestni jarek in zbežala v bližnji gozd in izginila. V nahrbtnikih se je nahajalo razno manufakturno blago, ki je bilo brezdomno kje ukradeno. Tatova sta bila čedno oblečena, z gamašami in okrog 30 let stara. Eden je izgubil na begu siv klobuk.

k Žepar v vlaku. Mizarškemu mojstru Francu Pečku iz Mirne je bila ukradena v dolenskem vlaku nova rjava usnjata listnica s 5 predali, v kateri je imel 6000 Din, en 5 dolarski bankovec, orožni list in več računov.

Sokolstvo.

— Občni zbor Sokolskega okrožja Ljubljana II. se je vršil dne 2. t. m. ob navzočnosti delegatov vseh v okrožju včlanjenih društev (Ljubljana II., St. Vid, Kamnik, Vilsna gora) ter odsekov (Skaručina, Komena) v društvenih prostorih Sokola II. — Starosta br. Milko Krapež je v svojem uvodnem nagovoru pozdravil navzoče delegate, omenil stanje in delovanje okrožja ter pozval zastopnike društev, da počivajo delovanje v edincih. Župni zastopnik br. Svaiger je utemeljil pomembnost ustanovitve okrožja za sokolsko organizacijo ter pozval zastopana društva, da strogo izvršujejo sklep Saveza glede teledobbe mlajših članov. Iz poročila tajnika br. Kuščerja je razvidno delovanje okrožja v organizatoričnem oziru, poročilo načelnika br. Smoleta in načelnice s. Varogove pa vsebuje stanje včlanjenih društev v tehničnem oziru, ki je sicer zadovoljivo, toda nekatera društva le premalo goje telo-

vadbo, ki naj bo temelj sokolskega čr'a. Pri slededih volitvah so bili izvoljeni v vodstvo okrožja sledeči bratje in sestre: Starosta br. Milko Krapež (Ljubljana II.), podstarosta br. Rudi Potočnik (Kamnik), I. tajnik br. Fran Čermak (Ljubljana II.), II. tajnik s. Franja Likozarjeva (Ljubljana II.), blaginjak br. Josip Jeras (Ljubljana II.), načelnik br. Albin Sinole (Ljubljana II.), načelnica s. Marija Varoga (Ljubljana II.), izobraževalec br. dr. Ivan Kavac (St. Vid).

Društvene vesti.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Umrl je naš ustanovnik gosp. Franc Adamič. Pevci udeležite se spreveda, ki se v:sl danes v nedeljo 10. februarja ob 4. uri popoldne iz hiše žalosli Sv. Petra cesta 31.

— Lovci, pozori Slov. lovsko društvo v Ljubljani je sklenilo v svoji seji dne 18. januarja t. l., da ima pripadati od vseh zabav, ki nosijo naslov »Lovska prireditve« (veselica, zabavni večer, ples itd.) 30% čistega dobička fondu »Zelenega križa«. Te dneške naj nakazujejo prireditelji Slov. lovskemu društvu v Ljubljani z opazko »Zeleni križ«. — Odbor S. L. D.

— Slovensko planinsko društvo naznanja, da se je pisarna preselila na Poljansko cesto št. 12, pritrilje desno.

— Studentski radikalni klub »Slovenski Jug« priredi v torku dne 12. februarja 1924 Društveni zabavni večer v veliki dvorani Narodnega doma s prijaznim sodelovanjem baletnih plesalk gđ. Vavpoticëve in Svobode ter opernih pevcev g. Marja Simenca in g. Nikole Cvejčica. Na klavirju bo spremljal g. Nefat. Vstopnina: prostovoljni prispevek. Naše prijatelje in somišelnike, katerim pomotoma ne bi postali vabil, jih prosimo, da se prijavijo v pisarni NKS, Wolfova ulica št. 1. I. nadst. da se jim pravočasno rezervirajo mize. Vstop prostovoljni vabilu. — Odbor.

Borzna poročila.

Curih. 9. februarja. New York 575 London 24,70. Pariz 26. Milan 25,10. Praga 16,70. Budimpešta 0,02. Bukarešta 2,95. Beograd 6,85. Sofija 4,27. Dunaj 0,0081. avstrijske krome 0,008125.

Berlin. 9. februarja. Dunaj 59,351.000. Milan 184.538.000.000. Praga 121.695.000.000. Pariz 159.525.000.000. London 18 billionov 054.150.000.000. New York 4.189.500.000.000. Curih 729.173.000.000. Beograd 50 milijard 872.000.000.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

predvaja od nedelje 10. do srede 13. februarja

moderno ljubavno dramo sedanjosti po izreku Asre

Oni, ki umro — kadar ljubijo

all

Na žarečem pesku.

V glavnih vlogah Milton Silis, Wanda Hawley in Jacqueline Logan.

Drama, ki je zelo krasna z najlepšimi slikami, se vrši deloma v arabski puščavi med oazami.

Radi dolžine filma se vrše samo za ta spored

2 urne predstave pri običajnih cenah.

V nedeljo 10. februarja: dopoldne ob 1/2, 11., popoldne ob 3., 5., 7. in 9. — Ob delavnikih: popoldne ob 3., 1/2, 5., 1/2, 8. in 9. uri.

2 ozirom na oblastveno dovoljeno razprodajo

našega oddelka za pletenine, trikotažo in perilo si dovoljujemo cenj. odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različnega blaga, kakor:

Za dame: perilo, bluze, prednasniki, nogavice, in rokavice.

Za gospe: triko perilo, sviterji, srajce, ovrtniki, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

Za otroke in dojenčke: znamenje, Tetra, patenčne nogavice, sviterji, čepice itd. Brisače, različna galanterija in kosmetika. Vse to blago razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej, dokler traja zaloga.

A. & E. Skaberne

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

I. JAX & SIN

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta

priporoča svojo bogato zalogo:

Pisalnih strojev „ADLER“

Sivalnih strojev za rodbino in obrt

Voznih koles Styria — Birkopp, Orožno kolo (Waffenrad)

Ceniki zastonj in franko.

Ne čakaj spomlad!

Naroči takoj: seme, sadno drevje, dalije, vrtnice, gladiole t. d.

Velevrtnarsko podjetje „VRT“ DŽAMONJA IN DRUGOVI, Maribor.

Zahtevaj cenike!

Hišne potrebščine

emajlirane težke posode znamke „Goliath“ in lažje vrste, češkoslov. proizvoda, pločevinasto in lito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo se kupi najceneje in najbolje pri trvdki

A. Vicel, Maribor, Glavni trg št. 5.

Gospodarstvo.

VIKTOR KOVAC:

Živo srebro v Jugoslaviji.

O potrebi živega srebra bi bilo skoraj odveč govoriti. Vsakdo že danes dobro ve, da se živo srebro neobdobju potrebuje v medicini, metalurgiji, za izdelovanje municije in denarja. Za narodno gospodarstvo vsake države je izredno važno, da ima na svojem teritoriju na razpolago živo srebro in da ji ga ni treba uvažati. Naša država bi bila popolnoma preskrbljena z živim srebrom, če nam ne bi Italijani ugrabili Idrije. Toda četudi nimamo Idrije za enkrat v svoji posesti, ni izključeno, da se pridemo do velikih zakladov živega srebra. Samo poiskati jih moramo in pričeti z delom.

Pozdraviti je vest, ki je prišla zadnji čas v javnost, da se bo pričelo s pridobivanjem živega srebra v Avli blizu Beograda. Toda tudi južna Dalmacija in Crna gora ne smeta biti pozabljeni. Prav tu je nadaljevati delo, ki je bilo že leta 1901 in 1903 pričeto in je moralo leta 1914 prenehati radi svetovne vojne. Čudno je, da se naša država v letu petih let prav nič ni zanimala za rudnik živega srebra v južni Dalmaciji, ki je še vedno v rokah inozemcev in za rudnik železa v Crni gori, ki je pa v nevarnosti, da pride v roke italijanskim kapitalistom.

Zivo srebro in rumenica se nahajata v večji množini v občini Spič v južni Dalmaciji (oddaljeno 3 do 5 kilometrov od Sutomora). Spičansko gorovje je večji del talpinski trias. Da se v Spiču nahaja živo srebro, se je ugotovilo že leta 1900, ko se je gradila državna cesta. Leta 1901 so začeli kopati in preiskovati gorovje. Delo je tako hitro napredovalo, da je rudarski urad v Zadru že meseca septembra leta 1903 podelil rudarskemu podjetju dve iz 8 jamskih gmat obstoječi polji po 45.116 kvadratnih metrov, tedaj skupno 360 tisoč 928 kvadratnih metrov z dovoljenjem, da sme poljubno kopati v globino. Ugotovilo se je, da se kopanje teplača. Žilna sestava je pretežna, kar

olajšuje kopanje in iskanje kamenja, ki vsebuje rudo. Hribovina je zelo nasičena in se intenzivno in napojitev hribovine z živim srebrom toliko bolj poveča, kolikor globlje kopljejo. Žilava sestava je izpolnjena z baritom ali z apnencem ter je obenem v veliki množini napojena z rumenico. Povprečna vsebina žilne gmote je po opetovanih analizah pokazala 1.03 odstotke živega srebra. Poleg tega se bi v tem gorovju dobilo večje množine 99 odstotnega barita, ki se posebno uporablja za izdelavo umetnega ognja.

Severno od Spiča v komaj poldrugo uro oddaljeni Sozini se nahaja izrabe vrednen rudnik železa. Hribovina vsebuje do 70 odstotnega železa. Poleg železa bi bilo dobiti v bližini tudi mangan. Občina Sozina se nahaja že v Crni gori, ki je glede prirodnih zakladov še zelo malo preiskana in kjer bi se dobilo nafta, azbest in tudi petrolej.

Pri tej priliki bi navedel še to-le: Ko sem bil ravnatelj pri rudniku živega srebra in rumenice v Spiču, sem slučajno našel ob Železnici (tako se imenuje reka, ki teče iz Crne gore in se zliva v Jadransko morje, ob poletju suha) črniast kamen, železovec, ki je bil preprečen z zlatimi žilami. Da je bilo v železovcu res zlato, sem ugotovil z analizo. Svojo najdbo sem naznanil takratnemu guvernerju iz Pristana, ki mi je nasvetoval, da vložim prošnjo za prostosledstvo v Crni gori. Prošnjo sem vložil in takratni črnogorski kralj Nikola, mi je podelil pravico prostosledstva. Žal pa nisem mogel pričeti s preiskovanjem terena, ker je meseca junija 1914 izbruhnila vojna in sem moral pustiti vse svoje imetje v Spiču in bežati iz južne Dalmacije v Trst. V Crni gori se brezovno nahajalo zlato. Pripomnim še, da se živo srebro nahajata tudi blizu Framu in v Pohor-skem gorovju, katero bi bilo natančno preiskati.

Padanje angleške valute.

Nekaj mesecev že izgublja angleški funt polagoma svojo prejšnjo visoko vrednost. Na podlagi zlate valute bi moral imeti vrednost 4 dolarjev 86 centov in tri osminke, v resnici pa se zani dobi na new - yorški borzi samo še 4 dolarje 22 centov in pol. To padanje bi moglo imeti velik vpliv na svetovni denarni in gospodarski položaj, ki bi ga še poslabšal sedanji padec francoske franka.

Dve dejstvi zadostujeta za razlago padca angleške funta. Prvo dejstvo je, da je pustila l. 1923 angleška vlada politiko deflacije in varčevanja s krediti, kar je delala od konca vojne sem. L. 1922 je državna zakladnica dala posojila za 369 milijonov funtov na dolgotermin obračun, da se s tem konsolidira visoki dolg. L. 1923 je pa skupna vsota teh posojil padla na 77 milijonov funtov. Učinek te nove metode se je kmalu pokazal: od poletja sem pada funt napram dolarju in obrok bankovcev je narastel od konca septembra do konca decembra od 124 do 128 milijonov.

K temu je pa prišlo drugo dejstvo, ki je povzročilo padec angleške funta: to je odhod tujih kapitalov, ki so od konca vojne sem prihajali od vseh strani na londonski trg. Dvig Avstrije, izboljšanje italijanskega gospodarstva, procvit Češkoslovaške in slednjič prvi znaki finančne stabilizacije v Nemčiji so bili vzrok, da so se potegnili nazaj srednjeevropski kapitali, ki so bili deponirani v angleških bankah, ali pa investirani na britanskem trgu.

Vključ zastoju britanske industrije in trgovine je pritok tujih kapitalov povečal procvit londonskega trga. Ti kapitali pa so začeli odtekati. Ko bo to gibanje končano, se bo angleški funt nahajal napram zlatemu standardu v natančno onem položaju, katerega mu določa lastni položaj Velike Britanije. In takrat bodo pa menda britanski fi-

nančniki žalovali za časom, ko je bil funt vreden 4 dolarje 22 centov in pol.

Velika Britanija se je zavezala, da plača vsako leto Zedinjenim državam skozi deset let, ko odplačuje svoj dolg, vsoto 157 milijonov dolarjev. To ogromno breme pa bo mogla prenesti samo, ako ji pusi njena vidnega in nevidnega izvoza dobavlja dolarske kredite, ali pa kredite, ki jih more spremljati v dolarje. Javno je pa, da padec angleške devize, ki poveča v funtih izračunano breme letnega odplačila Zedinjenim državam, ne more favorizirati britanski izvoz preko gotove meje.

Velika Britanija mora kupovati v tujini skoraj vse sirovine, ki jih predeluje njena industrija, in skoraj vso hrano za svoje vedno rastoče prebivalstvo. Tako ne bo imela od padca svoje valute onli koristi, ki so jih imele druge države, ki mnogo izvažajo.

V istem času, ko vsled padca funta zapušta tuj kapital londonski trg, se ta isti kapital seli v New York. Prej so se tuji kapitalisti, ki so rabili funte, obračali na Stock - Exchange v Londonu, kadar so naročevali blago pri britanskih industrijskih. Toda mod tem ko je izmožnostv zahtevalo od londonskega trga 15 milijonov funtov v teku prvega četrtletja 1923, je to število padlo na 6 milijonov in pol v tretjem in na 1,400.000 v zadnjem četrtletju.

To je dosedaj najusodnejša posledica padca angleške funta: Londonu kot prvemu finančnemu trgu celega sveta je, kot se razvija položaj, menda že odklenalo, in boji, ki se je vršil tri leta med ameriškim finančniki in angleškimi finančniki za svetovno prvenstvo, se končuje v korist Zedinjenih držav.

(Po »L'Europe Nouvelle«.)

Pismo Vuka Karadžića knezu Milošu Obrenoviću.

(Nadaljevanje.)

Jaz sem predlagal, kakor je Vaši Svetlosti zelo dobro znano, da zberemo v narodu mladino od 15 do 20 let, ki zna nekaj čitati in pisati, pa znajo, da se začne velika šola, v kateri bi trije pametni in sposobni učitelji predavali svetovno historijo, geografijo, statistiko, srbsko gramatiko, malo večjih računov, malo retorike, malo o zakonih, malo logike, fizike i. t. d. Tako bi ti mladeniči po treh letih bili za vsako službo v Srbiji bolj sposobni, nego so mnogi, ki so v Pečtu izdelali 12 šol. Oni od teh mladeničev pa, ki bi pokazali osobiti dar in voljo za učenje, bi se poslal, tako sem mislil, na državne stroške v Evropo, da nadaljujejo študije. Za manjše šole sem mislil, da bi se počasi na srbskem jeziku napisale šolske knjige po najboljšem evropskem načinu, katere bi mogli potem sprejeti vsi Srbi, tako v Turčiji, kakor tudi v Avstriji. A da bi se vse to boljše napravilo in da bi slava Vaše Svetlosti bila popolna, sem mislil, da najprej Vašo Svetlost naučim čitati in pisati, za jem da napravimo nekoliko knjig za

Vašo Svetlost, pa bi se vam nekatere v določenem času čitale, a neke bi v času odmora sami čitali. Da tu ne spominjam Karla Velikega, ki se je kot kralj in oženjen človek naučil čitati in pisati, nego ako sta to mogla napraviti Milenko v Odesi in Valjica v Carigradu,*) oba starejša od Vaše Svetlosti; tedaj bi to pač v resnici mogli Vaša Svetlost mnogo lažje in brže, nego ona dva. No, kako so se ti in mnogi drugi moji rodoljubni načrti izjavljali, to je Vaši Svetlosti znano in ni tukaj mesto o tem govoriti.**) L. 1830 sem delal na

*) Milenko Stojković in Valjica Vuličević sta bila odlična voditelja že za časa Karađorža. Oba sta se naučila pisati in čitati kot starejša moža. Milenko se je učil kot mož petdesetih let. Vuličević je postal za časa Miloša celo srbski poslanik v Carigradu.

*) Razun tega sem že takrat šilil, da se naj sestavi vlada in da se izdajo zakoni. Vse je bilo zaman. Nekoč sem Miloša vendarle nagovoril, da se je začel učiti čitati. Učil se je en teden in da se je učil še en teden, znal bi čitati, toda njegov svetovalec so ga od tega odvrmili. Dokazali so mu namreč, da je bolje, ako ne zna čitati in pisati, češ da sedaj ni vredno mučiti se s tem, ko je vendar toliko raznih nezapo-

Narodna banka dne 31. januarja 1924. Aktivna (v milijonih D): kovinska podlaga 450.9; posojila 1485.0; račun za odkup kronskih novčanic 1208.2; račun začasne razmere 387.8; državni dolg 2961.6; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 224.0. — Skupno 8856.2.

Pasiva: vplačani deli glavnice 22.1; rezervni fond 5.3; novčaničnice v obtoku 5773.6; državni račun začasne razmere 387.8; državne terjatve po raznih računih 23.2; razne obveznosti 456.4; terjatve države za založene domene 2138.3; nadavek za nakup zlata za glavnico in fond 49.1. Skupno 8856.2.

× Za povečanje našega izvoza jale. Udrženje izvoznikarjev jale je poslalo vladi pism. prošnjo, da se zniža izvozna carina na jale, ki je dosedaj znašala pri 100 kg 300 Din (brutto), dočim se zahteva sedaj za 100 kg (netto) 100 Din. To je potrebno radi zivalne konkurence, ki jo je začela sovjetska Rusija. Dosedaj smo izvažali jale v Sviclo, Italijo, Avstrijo, Češkoslovaško in Francijo, kar pa nam je sedaj vsled omenjene konkurence in pa vsled visoke carine nemogoče. Istotako se zahteva zboljšanje prometa. Minister je obljubil, da se bo potrudil ugoditi zahtevam.

× Čebelarstvo v Sloveniji je bilo že pred vojno dobro razvito. Slovenski čebelarji so prodajali svoj pridelek ponajveč v sedaj avstrijske kraje bivše monarhije, biti pa so znani po celem svetu. Po vojni se je produkcija slovenskega čebelarstva zelo dvignila, dočim je povpraševanje polenilo. Zato se je pojavila zadnji čas misel ustanovitve čebelarске zadruga, da se na zadrugi način zopet oživi čebelarška trgovina.

× Mlekarske zadruga v naši državi. V državi imamo 78 mlekarskih zadrug, od katerih jih ima Slovenija preko polovice (46 zadrug). Zadruga producirajo letno 13.900 metriskih stotov sira in 7240 metriskih stotov surovega masla. Mleka se zelo mnogo izvozi iz naše države v Italijo, pa tudi v Avstrijo.

× Carinski dohodki na države v drugi dekadi januarja 1924 so znašali 34,069.395 dinarjev. Ljubljanska carinarnica je dala 3,845.117 dinarjev (več je dala edinele zagrebška na južnem kolodvoru), mariborska 2,029.660, carinarnica na Rakeku 530.729, v Celju 683.177, na Jesenicah 123.579, Gornji Radgoni 108.854 dinarjev. Skupni carinski dohodek v prvi dekadi januarja 1924 so znašali 28.447.279, v prvi dekadi 1923 30,877.582 in v drugi dekadi 1923 41,490.151 dinarjev.

× Potrošnja poedinih monopolnih predmetov. V naši državi porabimo letno 102 milijona 550.000 zavočkov monopolega cigaretnega papirja I. vrste (7.178.500.000 listčev) in 131.500.000 zavočkov cigaretnega papirja II. vrste (6.375.000.000 listčev), 232 milijonov škatlic vžgalice, 122.500 ton soli in 40.000.000 kg petroleja

× Izvoz zgoščenega moštva iz Banata. Radi slabe vinske trgovine so sklenili banatski vinski trgovci, da bodo z vključevanjem zgoščevalni mošt in ga bodo v tem stanju izvažali v Ameriko.

× Dobava okretnice za lokomotive. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 28. februarja t. l. očetna licitacija glede dobave 2 kompletih okretnic za lokomotive. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava železnih pragov za tračnice in okretnice. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 27. februarja t. l. očetna licitacija glede dobave železnih pragov in pribora za tračnice in okretnice. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dohodki od telefona v Ameriki. Telefonske kompanije v Ameriki so izjavile, da so znašali leta 1923 dohodki od telefona 693 milijonov dolarjev.

× Ukinitve monopola na vžgalice v Franciji. Francoski finančni minister je sporočil finančni komisiji, da bo odpravljen monopol na vžgalice. Ostal bo davek na vžgalice in bo morala imeti vsaka škatilica davečni znak. Država bo svoje tovarne vžgalice prodala privatnikom.

× Angleško posojilo Litvanski. Angleška banka je dovolila Litvanski posojilo 1 milijon funtov šterlingov za gradbo železnice Savli — Memel Posojilo garantira litvanska država. Vsa naročila pri zgradbi te železnice bodo dobile angleške firme.

× Izgube angleških železnic radi stavke. Štiri angleške železniške družbe izkazujejo skupne izgube 1,531.700 funtov šterlingov, ki so je povzročila stavka.

× Cena zlata v Madžarski. 1 kg čistega zlata velja v Madžarski 32 in pol milijona madžarskih kron.

to, da smo dovedli v Srbijo g. Isailovića in da se odpravi velika šola; in otvorila se je v početku 1831. I. (toraj deset let po mojem načrtu), toda do danes ni v njej nikakršnega napredka. Ono nekoliko dece, ki je lani baje obiskovala prvo šolo, obiskuje ravno isto tudi letos ter se uči istih stvari in ako se uprava ne bo bolje pobrigala, nego doslej, tedaj niti v prihodnjem letu ne bo drugače.**) Pred 12 leti bi

slenih ljudi, ki so pismeni, a tim to nič ne pomaga, nego morajo pri Milošu iskati službe. Eden glavnih Miloševih svetovalcev mi je s pretnjo zaukazal, da ne smem nikdar več niti misliti na to, kako bi gospodarja učil pisanja in čitanja. Za šole, vlado in zakone so mu rekli, da še ni čas. A sam Miloš je nekoč pri mizi dejal, kakor v šali, da je bolje vladati in upravljal po svoji volji, nego se vezati na papir (t. j. na zakone).

*) Isailović, bivši profesor preparandije v Somboru, je prišel v Srbijo l. 1813. Skupaj sva šla v Požarevac, toda Miloš mene s familio vrne v Beograd, a Isailovića odvede v Kragujevac. Na razstanku mi obeča, da bo v Kragujevacu uredil veliko šolo in mene tja pozval. Toda on ni storil ničesar od tega. Po nekotikih mescih pride Isailović v Beograd, zbere tam nekoliko dece iz obične šole in začne nekako veliko šolo,

To in ono.

Faraonovo maševanje.

Ves svet se zanima za odkritje groba faraona Tutankamona, s katerim so zvezane skrivnostne nesreče. Dr. Madrus pravi v »Matinu«, da se je od ene otvoritve Tutankamonomvega groba dogodila vrsta dramatičnih slučajev, ki jih je v istem časopisu še mesec naprej prorokoval. Dejstva so sledeča:

Sino bogat britanski sportsman, lord Carnarvon, se je dolgočasil v svoji megleni domaciji. Zato je sklenil, da se udeleži izkopavanja v Egiptu. Slučaj je nanesel, da je lopata nekega delavca zadela ob vhod v podzemeljski hodnik. In tako so našli edino egiptičsko kraljevsko grobnico, ki jo do naših dni še niso odprli.

Ta grobnica, ki je stara tri tisoč tristo let, pa ne vsebuje samo zakladov visoko stoječe umetnosti, ki nikakor ne zaostaja za našo evropsko umetnostjo, temveč v njenih kamnih tilijsko skrta še vsa prokletstva, ki so jih takratni duhovniki nakopili v njih zoper one, ki bi si upali oskruniti grob. To je treba posebno poudariti.

Treba bi se b. ko torej čuvati pred neznanim in ukreniti gotovo varnostne odredbe proti nevidnim silam. Bodisi iz brezskrbnosti, bodisi iz prevzetnosti se pa ni ničesar storilo v tem smislu. Dandanašnji ljudje mislijo, da so prosvetljeni, da imajo jasne ideje o vseh stvareh in smatrajo za prazno verje in vraže vse vere, ki so cvetele tisoče in tisoče let za časa najbolj inteligentne civilizacije, ki je sploh kdaj obstojala na naši zemlji. Dandanašnji ljudje ne pomislijo, da je celo Pasteur dejal (v svojem nastopnem govoru v akademiji):

»Oni, ki bi imel samo jasne ideje, bi bil gotovo bedak... Stari narodi pa so razumeli, da tili v stvareh polno skrivnosti.« V mirno kraljestvo proučevanja staroegipčanskih stvari pa se je prvič vmešala velika reklama in celemu svetu se je javilo, da bodo ob tej uri nesli iz grobišča krsto najdenega faraona, ki je že tisoče let počival v svojem »večnem kraljestvu«.

Toda kaj se je zgodilo? Zgodilo se je to, da so ob tej in tej označeni uri res nesli nekoga na nosilnici iz grobnice, toda ne faraona, ampak lord Carnarvona, ki je smrtno zbolel. — Številka prva!

In zgodilo se je, da je druga osebnost, prijatelj umrlega Carnarvona, ameriški milijarder George Yaw-Gould, začel zanimati za izkopine v »dolini kraljev«, znan od velike radovednosti. Pozabil je samo na eno, da namreč duh faraonov valuje po tej dolini, oborožen s temo in prokletstvom. In George Yaw-Gould je zbolel na kugi in odšel v mežovo deželo k svojemu prijatelju Carnarvonu. — Številka druga!

Tretja žrtve je bil londonski multimilijonar Woolf Voel. Ta se je držal krepko šest mesecev, a je podlegel. Smrt ga je prehitela. — Številka tretja!

Pa to še ni vse! Pariški dnevnik »Le Temps« poroča v svoji številki od 20. januarja pod naslovom »Faraonovo maševanje« sledeče: Uradno se poroča javnosti, da je najznamenitiji roentgenolog Velike Britanije, sir Archibald Douglas, nenadoma preminul, ravno ko se je pripravljval, da s pomočjo Roentgenovih žarkov preišče mumijo faraona Tutankamona. Umrli je v najboljših letih brez vsakega vidnega znaka bolezni. — Številka četrta!

Kar se tiče številke pete in upajmo zadnje, moramo omeniti epidemijo, kugo, ki je takoj po otvoritvi faraonove grobnice začela razsajati v mestu Pahi, ki se nahaja v bližini.

Omeniti je pa treba še sledeči čudni dogodek: Ko je stopal lord Carnarvon kot prvi po hodniku v grobnico, mu je sedel na rami udomečen kanarček, ki ga je spremljal na vseh njegovih potovanjih. Naenkrat zagrabl tega kanarčka velika kobra (strupena kača), ki se je dvignila iz nekega kota, in takoj nato izgine. Vključ temu, da v rezanem kamenu nagrobnice ni nobene luknje, niti razpoke, niti zareze, niso smrti prestrašeni raziskovalci mogli odkriti te kače. Izginila je bila kot kair!

Kaj naj sklepamo iz vsega tega? Da so skrivnostne sile, ki so jih egiptičski duhovniki udihnili kamenju v grobu, z namenom, da ga varujejo oskrnutve, vključ tisoletni preteklosti še vedno učinkujejo. Kake vrste so te sile in kako doluge, tega nam pa za enkrat naši egiptologi še ne vedo povedati.

VELIKI PUSTNI KORZO
v Ljubljani - hot. I. „Union“
SLAVČEVA MASKARADA
2. III. 1924

zadostovala jedna taka velika šola na celom vašem področju. Doslej bi bile prišle iz šole že štiri skupine dijakov; če bi bilo v vsaki skupini samo 20 fantov, bi vendar vsak okraj že imel nekoliko sposobnih ljudi in ne bi bilo potrebno sprejemati za pisanje, učitelje in svedenice razne potpuhe in propalice iz tujine. Danes pa bi se moralo z ozirom na sedanje stanje Srbije urediti tri take šole: eno v Sumadiji, drugo preko Morave, a tretjo zgoraj preko Kolobarze, razun tega jedno pravo gimnazijo, za tuma pa počasi licej in univerzo.

No, kdo bo vse to uredil? Isailović je zares eden najbolj učenih Srbov

Toda zraven tega je moral poučevati Miloševu dečo v nemščini in francoščini, kar je postalo njegov glavni posel, a velika šola ostane kot postransko delo. Po nekotikih mescih je moral Isailović v Milošem v Kragujevac in velika šola je več tednov ostala sama. L. 1831. deca ne more v drugi letnik, ker ni učitelja, a l. 1832 je Miloš Isailovića za stalno poklical k svojim otrokom v Požarevac, za veliko šolo pa so dobili novega učitelja iz Novega Sada. Isailović je na novem mestu izdržal samo nekaj mesecev, na to se vrne v Beograd, toda z učitelstvom se več ne bavi.

Zaklad gradu Montichiari

V prijetnem gradiču Montichiari je živel grof Gaetano Bonoris. Bil je velik čudak in pobožen. Poletje je preživel na svojem gradiču, zimo pa je prebil v svoji palači v Mantovi. Živel je skromno, čemur so se ljudje čudili, ker je bil bogat. samec in zadnji potomec nekdanje ugledne plemiške rodbine. Edina njegova zabava je bil lov. Z leti je naraščala tudi radovednost, kdo bo srečen dedič.

Pred enim mesecem je grof umrl in v gradiču je prišel zapuščen eksekutor. Prebrskal je vse prostore in prišel končno do neke železne blagaine, skrite v zaprtim prostoru za altarnjo grajske kapele. Dolgo je trajalo, predno se je ključavničarjem posrečilo odpreti bogato blagajno. Toda trud je bil obilo poplačan.

V predalcih so našli lepo urejene škatlice. Odprli so prvo, odprli drugo in bili razčarani. Vsebinsko so tvorile lovske patrone. Toda že tretja je bila napolnjena z zlatinimi cekini iz raznih krajev in različnih dob. Inventarizacija je bila dolgočasna in skoraj nemogoča. Vsuli so zlatnike v vrečico in jih štehtali. Bilo jih je 40 kilogramov. Nadalje so našli vse polno vrednostnih papirjev, ki donosajo bogate dohodke. In ves ta zaklad pripada sedaj nekemu plemiču Soncino, ki ga ne sme nikomur odstopiti, sicer bo po volji zapustnika gradič in zaklad lastnina občine Montichiari. Ostalo premoženje je zapustil apostolski kongregaciji v Brescia.

V petih dneh skozi Saharo.

Lani je neka skupina inženjerjev prevozila Saharsko puščavo od severa proti jugu v treh tednih, in sicer na avtomobilu, ki so bili zgrajeni nalašč za to vožnjo. To je pač velika napredka napredek pet do šestmesečnemu potovanju s kamelami, dostavno so prevozili avtomobili lani komaj dvajset kilometrov na uro. Avtomobilska kolesa so bila med seboj zvezana na način, da se niso mogla udirati v pesek.

Ta uspeh lanske vožnje je povzročil, da je neka tovarna za avtomobile izdelala še hitrejšo sredstvo za vožnjo po puščavi. Avtomobil imajo po šest dvonajskih koles najnovejšega tipa. Motorji imajo le po deset konjskih sil, kljub temu pa morejo prevoziti na pesku okoli 50 km na uro. S tem avtomobili so napravili vožnjo sinovi generala Estienne, inž. Gradis in trije mehaniki. 3. t. m. je dospela iz Nigra v Pariz brzovjaka, da so potovali samo pet dni po veliki afriški puščavi.

Praktična skušnja pariškega zagovornika. Pred sodnim dvorom nekega francoskega pokrajinskega mesta se je zagovarjal šofer Louis radi težke telesne poškodbe neke starke, ki ji je zlomil tri rebra. Zagovornik se je trudil na vse močeno način, da bi bil njegov klient oproščen. Povzdigoval je v nebesa njegove šoferske zmoglosti, spominjal na njegovo preteklost, izborna sprječevala, policijske registre, hdnokrvnost, izobraženost in razne druge cvetke, ki lahko vplivajo na mnenje sodnikov. Vesel ni bil zaman: sodniki so ga oprostili. Vesel radi tega je povabil šofer zagovornika v svoji avto in mu obljubil, da ga pelje zastavi v Pariz. Odvetnik je seveda ponudbo sprejel in šlo je proti Parizu v divjem diru. Toda bogsigavdi kobra, naenkrat je avto zadel v debelo drevo in zagovornik je obežal v cestnem jarku z razbito glavo in zrahljanimi kostmi. Ko je po dogem času okrevaj, je trdno sklenil, da ne bo nikdar več poskušal svojih teorij udelestvovali praktično.

IZ »KOPRIV«.

— Moj bog, koliko je še ljudi, ki delajo, dastravno je dokazano, da živi v teh težkih časih dobro samo oni, ki ničesar ne dela.

V menezariji stoji pred kletko majhen deček in molli roko skozi rešetko.

To opazi neki gospod, ki ves prepaden zakriči:

— Božel! Ali ne boš takoj izvelkel roke? Fantič pa odgovori:

— Kaj pa to vas briga? Lev sploh ni vaši!

Vedno zadnje novosti
SAMO
Selenburgova ulica 3
Gričar & Mejač.

na Madžarskem in mogel bi biti na srbski univerzi profesor za razne predmete. Ali da se srbske šole dobro uredi, za to bi po mojem mišljenju bil potreben kak šafazik ali Ranke. Toda dokler se v Srbiji ne postavi pravilnost (vlada), toliko časa ne bo mogoče tako ljudi spraviti v Srbijo, ne bi se moglo od njih pričakovati prave koristi in napredka. In tudi za deco Vaše Svetlosti bi po mojem mnenju bilo bolje, ako se vzgloji v Petrogradu ali kjerkoli v Evropi, ker bi se v vsakem kraju naučila nekaj boljega, nego se more v današnjih prilikah naučiti tukaj.**)

*) Najstarejši Milošev sin Milanbeg, star 13 let, je že tako pokvarjen, da ne more z njega postati nič dobrega: Steeue roko prvim činovnikom, da jo poljubljajo, a on ji niti ne pogleda. Ako se mu naimanja stvar zgodi proti njegovi volji, takoj grozi, da bo dal 50 batin ali da bo odsekaj glavo. Lani sem ga sam gledal v Beogradu, kako se je rogaj starim ljudem in na njihov račun zbijal šale. L. 1829. in 1830 sem nekočkrat nasvetoval Milošu, naj gresta njegova sina in nekaj činovniških fantov v Petrograd na šolanje; toda bilo je vse zaman.

Ali si član Jugoslovenske Matice?

Un ballo in maschera.

Zakaj pa ne, zdaj, ko smo se pobotali z našim zapadnim sosedom ter mu preko vzhodnega bazena reške luke priateljstvo stisnili roko. Ne rečemo, da nismo nekoliko oprezali, kajti taki-le pomoli so čestokrat opolčki in človeku se rado spodrsne. No, šlo je brez nesreč in veliki državniki južne Evrope si zadovoljno gladijo brade; — saj res, Benito je obril —

Vsekako, sporazum je tu in nič več ne bomo imeli slabe vesti, če bomo šli prihodnjič v ljubljansko ali mariborsko opero — Verdi, Mascagni, Puccini, — Puccini, Mascagni, in Verdi — nič več ne bomo postrani gledali Pepine in Lije, ko bosta pred Magdičovo izložbo prav malo počebliji po tržaško, nič več sovražno škilili na kupe zlatih pomaranč, ki se že šopirijo na Pogačarjevem trgu in naše krasotice bodo z mirno vestjo srebra ledeno limonado na vročih redutah letošnjega dolgega predpusta.

Vseposvodi je maska trumpf! Na Rivieri in v Parizu tekmujejo v umetniški usmerjenih prireditvah različnih epoh in podnebij. V Nici pripravljajo tri v največjem stilu zamišljene slavnosti — Francozi jih imenujejo »festivali«. — Obširna hall nekega hotela naj bi se izpremenila pod večšo roko umetnika, gospodja Tissier, zapored v rimsko-grško, kavkaško ter japonsko slavnostno dvorano.

Poleg teh prireditev v gotovem slogu, ki pa zahtevajo mnogo discipline ter umetniškega razumevanja — poleg obilnih novcev — tudi s strani posetnikov, prihajajo za velikomestno publiko v poštev skoro samo še redute.

Tako je Dunaj letos privrkat po vojski zopet doživel svojo tradicionalno Opern-Redoute, in to baje v takem razkošju in sijaju, kot bi se sami anglički funti katalali po asfaltiranem Ringu. Saj se je pa menda tudi vse, kar razpolaga z briljanti in biseri, kožuhi in avtomobili in z neskaljeno staroavstrijsko mentaliteto vozilo taktat v Wien. O, tudi iz nasledstvenih držav, ne trdim pa, da so bili to baš Slovenci.

Za gospode je toaletna strogo predpisana: frak, cilindar na glavi in palica v orožniški roki. Dame oblečejo za reduto vseposvodi domino.

Draga sestra iz Trsta!

Tvoje pismo od prošle nedelje, v katerem si narezala tako odvažno vprašanje je tudi tisto femino s privihanim noskom vznemirilo. Prav za prav je ni vznemirilo, temveč pomirilo, kajti rekla je opoldan pri črni kavi — bila je baš nedelja — svojemu možu: Vidiš, tudi jaz vedno pravim, naj bi ostala naša mladina tam doli. In ker njen mož — taki-le so pač — dosledno odklanja globlje politične razgovore s »feminami«, sem se zatekla k peresu, papirju in naši »Femini«.

Na čelu lista sem za danes napisala samo uvod. Da sem mu dala nekoliko

Ne misli, draga bralka, na Romea in Julijo, na Fieska ter klasične benečanske maskerade, ko so se krasotice zagrinjale v težko, nagubano svileno haljo, si zadela obraz s krinko in pajčolanom ter potegnile kapuco preko glave, da nepoklicanec ni zazrl ni pramenčka njene polti.

Danes bi lahko rekli, da ni tako važno, kako se za reduto ukusno zakriješ, marveč kako se ukusno razkriješ. Kajti od pete do glave ti slači tako-le hipermoderno basko odjelo.

Mehki moaré, krep, brokat ali lamé ti ovija telo le zato, da čim bolj podčrtava krasoto tvoje linije; na ramah ti le ozek trak ali dragocena zaponka drži svileni tkanino; nožico v najtanjši nogavici zakriva komaj par centimetrov srebrnega brokata. Nekoliko več materije posebno v višino nam prikazuje peta, ki v barvi čestokrat harmonira z lasmi in velikansko pahljajo iz novejih peres.

Kakor smo rekli od pete do glave — kajti vse glavice so temeljito skrite v barvaste baroke: bele, lila, rdeče, zelene ali modre. Kostanjaste kodre smeš nositi le k obleki iz tafta, izdelane v slogu cesarice Evgenije (II. empire) s krlom na obroče. Če spolniško tako plesno toaletto še s šalom ali kepom iz svilenega krepa z dolgimi resami ter potegnesh preko našminkanega lica črno zamešno polmasko — je tvoj »domino« gotov.

Greš na reduto, da se zabavaš, greš da gledaš in da vidiš. Prijazno kramljaš in bistro poslušaj, smehljaj se z usnami rdečimi od karmina — pa vendar se ti morda kradoma pritiska desnica na trpeče srce. In baš ko si izpraznil v prestolnem smehu čašo penečega šampanjca, ti je morda bolesten krik nekoga, ki ga ljubiš, presunil dušo...

Da, danes v dobi avtomobilov, podmornikov, aeroplanov in radiopostaj se pletejo ljubavne in politične intrige na maskeradah civiliziranega sveta pod bleščočim lestencem električnih žarnic. Hliden razum mora da nadvalda vroče srce, ker nabrušeni stilet, ki se je skrival v svilenih gubah črnega domina bi sunil v prazno.

Zato ti bodi gesta odkrita in tvoje ustne naj se smehljajo — maskiraj le glavo — in skrij srce. — Un bala in maschera.

pisano haljino — ne zameri. Ti, ki živiš tam doli, in vsak dan zopet jočeš ob grobu, boš nemara odklonila moje misli. Težko, težko je celiti rane, ki vsak dan znova krvave.

In vendar, sestre od tam doli — kje so naše meje? Ali zamore imaginarna črta, trobarven les, zabit v grudo, in če hočete ena šajkača in en karabinjer ustvariti mejo med enim narodom?

Država, ki ima meje, mora jih imeti, in čim čvrsteje jih varuje tem bolje. A narod? Naša naloga, sestre z juga, je težka; na Vas je, da nam obranite zaklad, ko pridemo enkrat, da ga dvignemo. —

Seljak — ne bojte se, kmetič se ohrani sam. Stoletja je živel naša govorica v takih državah in sovražnih okoljih; — pustite kmeta v miru, da ga pušate v miru in drugi. Velika nevarnost pa preti naši inteligenci, še večja naši napolinteligenci. Kultura italijanska je mogočna in mogočna narodna zavest. Nič nam ne pomaga, če se norčujemo iz d' Annunzia — mi ga nismo imeli.

Svinčnik v roke in računajmo: raiši dajmo en plus več na laško stran. Da, tudi mi imamo lepe številke. Pred vsem zlato valuto našega seljaka, in še marsikaj. Vendar bo vzpričo frazerstva, megalomanije, nesolidnosti — in komednost naša bilanca trenutno močno pasivna. Da jo izbalansiramo, sestre, nam bo treba zelo jasnih misli, zelo pridnih rok, velike objektivnosti, mnogo poštenosti, in malo tudi — pa to sem že povedala uvodom.

Zato proč s solzami in na delo, sestre! Kar je, to je. Premalo smo pazili na svoje zdravje. Bolelo je, a sedanjost je lepa. Da nam bo bodočnost lepša — zato delajmo.

Začeti pa nam bo od dna. Dosedaj smo le preveč barvali fasade. In kjerkoli nam je kak kričavi barantač ponudil novo figuro iz gipsa — brž smo jo obesili na svoj mladi dom. Da so bile solstice večinoma »Made in Germany« nas je prav malo ženiralo — saj znamke tudi nismo brž spoznali. Pa o tem prihodnjič kdaj. Morda — lepo bi bilo in koristno — se med tem zopet kaj oglasite — da se razbistrijo pojmi, Tačas pa: zdravo!

Hči zadn'ega ruskega carja.

V Buenos Airesu se je pojavila te dni neka ženska, ki trdi, da je princesinja Olga, hči zadnjega ruskega carja. Med drugim pripoveduje, da je sivolosca zbežala ranjena iz Petrograda v Nemčijo. Pri begu so ji pomagali kozaki. Kot dokaz njenim trditvam, kaže zaceljene rane na prsih. Iz Nemčije je šla na Holandsko, kjer si je služila kruh kot plesalka v kabareth. Ker se je bala, da jo spoznajo, je odpotovala s parnikom »Antonio Delfino« v Santos v Brazilijo. Tam in v Rio de Janeiro je morala težko delati, da si je pridelala vsakdanji kruh. Dozdeva princesinja pripoveduje dogodka iz življenja na ruskem dvoru do Rospitinove smrti. Govori angleški francoski, nemški in ruski. Neki ruski diplomat, ki živi v Buenos Airesu, in ki je poznal pravo princesinjo Olga, ni mogel zanesljivo ugotoviti, ako je ta dama identična s carjevo hčerjo. Padanje angleške valute.

M. K.

Kak bodi licej?

II.

Predpogoj za vstop v I. razred liceja je dovršeni 5. razred ljudske šole. Licej naj ima 8 razredov, in sicer: 1. 6. licej z licejsko matura; 2. 8. licej z a) gimnazijsko matura; b) učiteljsko matura.

Prejšnji učni načrt naj se v toliko izpremeni, da se prične s poučevanjem francosčine že v I. razredu liceja in s poukom v nemščini morda v II. ali III. liceju. Vem, da se bo marsikdo spotikal vsled tega, a mi se moramo vendar že enkrat otresti nemškega vpliva in se nasloniti na francoski narod in njegovo kulturo, kot so to že storili Srbi. Poleg tega je pa francosčina naš drugi uradni jezik.

Tvarine v matematiki naj bi se razširile zato, da ne bi bil prevelik skok iz 6. liceja v 7. licej, ker zadnji mora odgovarjati zahtevam gimnazije.

Opisna geometrija naj bi bila obilgatna. Isto risanje in ročno delo. Petje naj bi se pritegnilo k obveznim predmetom: teovadba naj se črta ali stavi

na pospeševalne ure. Glede teovadbe naj omenjamo, da je škola vsaka zvečer čimnosa kakega teovadnega ali športnega društva.

Potreben predmet za splošno izobražbo je tudi zgodovina umetnosti. Čudim se, da je naš licej ni gojil, medtem ko so drugi liceji v bivši Avstriji imeli tkzv. »Kunstgeschichte«. Strokovnjaki bi pač določili, v katerem razredu bi se pričelo s tem poukom, v Avstriji je bilo v 4. liceju. Najvažnejši in morda najsmelejši predlog je pa, da bi se uvedel v vseh razredih dvehurni pouk, ki bi se posebej bavil z otrokovo dušo. Sestojal bi v nižjih razredih na opazovanju vnanje prirode; o podavanju osebnih doživetij; o izbiri knjig; o skupnem čitanju knjig. Podlaga pouka bi bila etično-estetska misel, ki se naj vcepi v otrokovo dušo in mu predloži dušo kot njegovo največji zaklad.

Ta pouk bi bil podlaga za psihologijo in pedagogiko v višjih razredih. Posebnost tega pouka bi pa prišla v poštev pri izbiri pouka. Pedagog bi poznal otrokovo dušo in bi mu lahko svetoval.

Kdo pa naj bi se bavil s tem? Dovoljno številno psihologov, pedagogov imamo. En in isti naj bi vodil isti razred od I. do VI. liceja.

Nekoliko še o neobveznih predmetih.

1. Latinščina od 4. liceja dalje za one učenke, ki imajo namen, da dovrše gimnazijo.

2. Ruščina, ki naj nas zbliža z bratsko dušo in jo učil spoznavati na podlagi duševnih proizvodov.

3. Angleščina, italijanščina za one, ki imajo namen vstopiti v trgovsko-bančno kariero.

4. Strojepisje bo zavzelo v kratkem isto važnost kot nekdanji lep rokopis.

5. Stenografija.

6. Kurzi za risanje (ornamentika, lastne kompozicije s posebnim ozirom na vzenine).

7. Posejanje otroških bolnic; bolniškosredstviških kurzov, ki so eminentne važnosti (v času vojne; kot matere). V otroku zbujajo čustvovanje do bednega in ga uvajajo v praktično znanje.

8. Kurzi o deklamiranju, mimiki, nekake dramske šole. Bile bi trojnega pomena:

a) pri dilaških predstavah; b) za poklicne igralce; c) za pozejše učitelje na deželi.

Tako si predstavljam v glavnih oblikih idealen ženski zavod v mestu. Veselilo bi me, če bi se zanimala žene in strokovnjaki za praktično šolo na kmetih, bodisi kot gospodinjstvo, kmetijsko itd. Pojdimo na delo, dokler je še čas!

Dve ženi.

Leninova vdova govori za svojimi možem mrtvaški govor, — vdova Wilsonova pa odklanja slovesen pogreb svojega moža na državne stroške, ker želi ostati ob skromnem sprejedu sama s svojimi spomini in svojo tugo.

Raznosterosti. Odgovori urednice.

16 letna srednješolka. »Bole duše« je naslov Vaši pesmi, nerazumljivi nam. Še manj razumljivi menda Vam. Škoda. Skoro bi rekli, da n'iste brez talenta. Rime so čiste — v kolikor jih sploh uporabljate, besede zveneče. Poglejte, ljubha šestnajstletnica, pomlad prihaja v deželo, in brž nam vzcveto vijolice. In solnce tako sijeti? Ali ne bi zapeli o pomladi? O zdravil, duhučel in žareči pomladi? Pustite »Bole duše« in radujte se — da o njih ničesar ne razumete.

Hijačinta. Nerabno. Slovnica 5. Z dolgim manuskriptom smo zakurili.

J. R. Gotovo, novi mehki moaré pristojata tudi mladim deklicam. Videli smo zadnjič tako-le obleke iz ciklamnoroza moaré, krojeno v stilu z robom svetlosivega marabuja, in šopkom vijolic na ramli. Sive nočavice, srebrni šolčki in ljubek rožnat obrazek srednjih plavih kodrov povsem dražestno, Vam pravim.

Gospa Z. Prav radi. Toda stroški so za enkrat preveliki. Siriti naš dnevnik; čim več bomo imeli naročnikov, temveč bomo našemu žensstvu lahko nudili ter bomo sčasoma lahko tudi mislili na kliseje.

V Mariboru

Imeli 2. in 3. februarja t. l. prav lepo svetlično razstavo v vrtnarskem podjetju g. Džamonje in drugovi. Pogled je bil v nedeljo popoldan, ko je najstnejše nebo lilo skozi stekleno streho toplih rastlinjakov uprav dušo osvetojujoč. Prekrasne so bile grupe acalije v dveh srednjih parterjih, roncel belih hucant z robom temnih dišečih vijolic. Ob krajeh so cvele najkrasnejše ciklame in primule vseh vrst in boj. Vmes si videl drobne lončke z interesantnim zelenjem, od stropa so mahale šibke veje asparaga.

Temni lovor in širokolistne palme pa so obdajale soho našega milega vladarja.

V ta mali paradiz pa je žal vodila znana trnjeva pot. Samo da je bila topot tudi brez dna. Pa če bi bili gg. aranžerji položili par desk preko blatnega morja — potem si pač posetniki ne bi bili zaslužili raja?

Novi plesi.

Končno so se vrnili tudi plesalci zopet k naravi. Strašna umetna verženja udov so šla ad acta in plesalci so se zopet povrnili mirnim samoniklim plesom nepokvarjenih prarodov.

Tako je nastopil sedaj basuto-valček svojo zmagovalno pot po svetu. Plešejo ga Basuto-črnci in je sedaj že doma skoro na vsakem plesišču. Karakteristično tega plesa je, da sezuje plesalka vsakih pet minut svoj plesni čevljiček in lopi z njim soplesalca po glavi. Plesalec odgovori na ta napad z ritmičnim sunkom s pestjo v okoliš sopleza črevesa plesalke. Ples se nadaljuje toliko časa, dokler eden izmed plesalcev ne omaga.

Zelo priljubljen je ognjenodežski ples, ki je doma na južnem koncu Južne Amerike. Pri tem plesu nastopijo plesni pari v kopani obleki in z glase-rokavicami. Gospodje imajo cilindre elegantno v rokah, dame pa so okrašene z boami. Namo znamenje se vržejo v plesno dvorano razne goreče reči, tako da posamezni pari hitro preplašeni zbeže in tvorijo v tem najinteresnejše plesne slike. Topovski udarci učinkovito spremljajo veselo zmešnjavo. Eventualne oklepale ali požarne škode nakulantje pokrijejo zavarovalnice.

Pravcat modern ples je postal Eskimo. Tu nastopita »on« in »ona« zavita v debele kožuhe. Ples se izvaja samo s pribijanjem kolov. Plesalec drži pri tem v desnici čašo, ki jo vztrajno napolnjuje dama, ki je oborožena z impozantno steklenico izborne kapljice. Pri vsaki plesni figuri izprazni ona in on čašo. Kadar so steklenice prazne, se združijo vsi pari v učinkovito končno apoteozo in pojejo pri tem slavospev dobri kapljici, steklenice pa nato pomečejo ob steno. — Ta ples bo na Kranjskem v kratkem izpodrinil vse druge plesne in bodo postali vsi plesni učitelji nepotrební, ker so Kranjci že kar rojeni za tako plesanje.

Gledališni repertoar.

Viktor Noč in Matija Dan sedita v kavarni. Viktor čita, Matija gleda skozi okno. Naenkrat se nečesa domisli in vpraša: Ti, ali je res jutri »Onegin«?

Noč, zamišljen v čitanje: »Ne vem, zdi se mi, da ni.« Čez malo časa pa odloži časopis, izvleče koledar pogleda in pravi: »Ne, jutri je Evlija, mučenica.«

Značaj in držanje dežnika. Zanimiva so »znanstvena raziskovanja« nekega Italijana, ki skuša iz držanja dežnika sklepati na značaj dotične ženske. Ženska, ki drži razpet dežnik, čeravno je prenehala deževati, je dobra in varčna gospodinja. Ona, ki zapre dežnik, čeravno še prši, je brezbrizna in površna in ne bo nikdar srečna. Ravno tako je pa površna tudi tista, ki ga ne odpre, ko prične rositi. Ženska, ki nosi dežnik pod pazduho, je vesela značaj, če ga pa uporablja za palico je lahkoživka in navadno nezvesta. Najslabša pa je ženska, ki vleče svoj dežnik za seboj.

»Ne,« je odgovoril Rudolf, »izdaja je pošla.«

»Z druge strani,« je nadaljeval Marcel, »ta zavraten smrtnik, ki ga je vzel Colline v zaščito, stremi mogoče le s hudobnim namenom po časti, da ga sprejmemo v svoj prijateljski krog. Nismo tu sami, gospodje,« je nadaljeval govornik in pomenljivo pogledal ženske; »Collinov varovanec, ki hoče priti na naše ognjišče pod plaščem literature, utegne biti le izdajski zapeljavec. Premislite! Jaz bom glasoval proti temu, da se ga prepusti.«

»To je bila govorniška figura,« je dejal Marcel. »Grajam to figuro; je slaba. Literatura nima plašča.«

»Ker vršim tu službo poročevalca,« je rekel Colline in vstal, »bom napravil sklep k svojemu poročilu. Ljubosumje, ki ga razjeda, slabi pamet našega prijatelja Marcela, veliki umetnik je ob pamet.«

»K redu!« je zatulil Marcel.

»Ob pamet, tako ob pamet je on, ki je tako dober risar, da je vpletel v svoj govor figuro, ki jo je moj duhoviti predgovornik na tem odru grajal radi njene nepravilnosti.«

»Colline je idiot!« je vzkliknil Marcel in močno udaril s pestjo po mizi, kar je povzročilo globoko senzacijo med krožniki. »Colline ne razume nič o čustvih, je inkompetenten v tem vprašanju, ima staro knjigo mesto srca!« (Schaunard se dolgo smeje.)

Med vsem tem vriščem je Colline dostojanstveno stresal hudournike zgornosti iz gub svoje bele zavratnice. Ko je zopet nastal molk, je tako nadaljeval svoj govor:

»Gospodje, z eno samo besedo bom razpršil vaš strah, ki so ga utegnili roditi Marcelova smunčenja glede Carolusa.«

»Le poskusi!« je rekel Marcel norčevaje se.

»To ne bo težje kot to,« je odgovoril Colline in ugasnil z enim dihom vžgalico, s katero si je prižgal pipo.

»Govorite, govorite!« so zakričali na enkrat Rudolf, Schaunard in ženske, za katere je bila debata zelo zanimiva.

(Dale prihodnjič)

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»Oprostite, to je okrasek!« In Colline je povzel: »Povejte mi, dragi gospod, katera je ona brazda na plemenitih poljih inteligence, ki jo najrajši orjete?«

»Veliki filozofi in dobri klasični pisatelji so moji vzori; hranim se s študijem teh. Telemah mi je prvi vdihnil strast, ki me razjeda.«

»Telemah, to je pogostoma na »obrezju,« je dejal Colline. »Najdete ga tam ob vsaki uri, kupil sem ga za pet grošev, ker je bila prilika; vendar bi privolil v to, da vam ga prepustim, če vam napravim s tem uslugo. Sicer pa je dobro delo in za tisti čas dobro sestavljen.«

»Da, gospod,« je nadaljeval Carolus, »visoka umetnost in klasična literatura, to je zame. Po mojem mnenju je umetnost svečeništvo.«

»Da, da, da...« je rekel Colline, »tudi o tem je pesem.«

In začel je peti:

»Umetnost res je svečeništvo in znanje ji služiti prav!«

»Mislim, da je to iz Roberta vraga,« je pristavil.

»Rekel sem torej, da je umetnost svečana služba, pisatelji morajo neprestano...«

»Oprostite, gospod,« ga je prekinil Colline, ko je slišal, da je bila pozna ura, »kmalu bo jutri jutraj in bojim se, da vznemirijo osebo, ki mi je draga; sicer pa,« je mrmral sam zase, »sem ji obljubil, da se vrnem... danes je njen dan.«

»Zares, pozno je,« je rekel Carolus; »pojdiva!«

»Stanujete daleč?« je vprašal Colline.

»Rue Royale-Saint-Honoré št. 10...«

Colline je imel nekoč priliko, iti v to hišo, in se je spomnil, da je to krasno poslopje.

»Govoril bom o vas s temi gospodi,« je rekel Carolusu pri slovesu, »in bodite prepričani, da bom

uporabil ves svoj vpliv, da jih vam naklonim... Oh, dovolite mi, da vam nekaj svetujem!«

»Govorite!« je rekel Carolus.

»Bodite ljubezljivi in galantni z gospodičami Mimi, Musette in Femijo; te dame imajo veliko oblast nad mojimi prijatelji in če jih boste znali spraviti pod vpliv njihovih ljubic, boste lažje dosegli, kar hočete od Marcela, Schaunarda in Rudolfa.«

»Bom poskusil,« je rekel Carolus.

Drugere dne je pal Colline v sredo ciganskega falanstra; bila je ura zajtrka in z uro je prihajal tudi zajtrk. Tri rodbe so se sedle pri mizi in se oddaje orgiji artičok v poprovi omaki.

»Hudiča!« je rekel Colline, »tu se pa zelo razsipa, to ne more dolgo trajati. Pridem,« je rekel potem, »kot poslanik velikodušnega smrtnika, na katerega smo nalezeli včeraj v kavarni.«

»Je že poslal po denar, ki nam ga je včeraj posodil?« je vprašal Marcel.

»O!« je dejala gospodična Mimi, »tega bi se ne bila mislila od njega, ima tako pošten obraz.«

»Ne gre za to,« je odvrnil Colline; »ta mladi mož hoče postati naš, hoče se udeležiti naše družbe in biti seveda deležen njenih dobrot.«

Trije cigani so dvignili glave in se spogledali.

»Razgovor je sedaj načet,« je zaključil Colline.

»Kakšno je družabno stališče tvojega varovanca?« je vprašal Rudolf.

»Ni moj varovanec,« je odvrnil Colline; »ko sem se poslovil sinoči od vas, ste me prosili, naj mu sledim; on pa me je povabil, da ga spremljam, to je bilo popolnoma dobro; okrajšal mi je del noči s svojo pozornostjo in finimi likerji, a sem kljub temu obvaroval svojo neodvisnost.«

»Zelo dobro,« je rekel Schaunard.

»Skiciraj nam nekaj glavnih potez njegovega značaja!« je dejal Marcel.

»Velicina duha, stroga naravnost, se boji iti v vinotoč, ima licejski izpit, hostija čistosti, igra kontra-bas, narava, ki menja včasih pet frankov.«

»Prav dobro,« je rekel Schaunard.

»Kaj upa?«

»Sem vam že rekel, njegovo častihlepe ne pozna meja; stremi za tem, da bi nas tikal.«

Stalna poljudno-znanstvena priloga „Nar. Dnevnika“

Dr. Ernst Dereani:

Očali.

Se pred dobrimi 50 leti smo videli v naših krajih le redko ljudi, ki so nosili stalno naočnike ali očali. Danes srečamo zlasti v mestih na vsak korak človeka z očali na nosu. Slabovidnost je bila že prejšnja stoletja skoro enako razširjena kot danes, toda naši predniki zlasti priprosto ljudstvo, deloma še ni poznalo očali, deloma se ni moglo sprijazniti z njimi.

Stari narodi Egiptčan, Grki Rimljani in Arabci očali sploh niso poznali, tudi trditve, da so bile očali znane starim Kitajcem, ni resnična. Na starih slikah vidimo šele krog XV. stoletja prve očali na obrazu. Rimski imperator Nero svojega brušenega draga kamna (berylus) ni uporabljal kot optičen instrument, nego samo v okras. Iznajdba očal se pripisuje zgodovinsko navadno italijanskemu dominikancu Alessandro de Spina iz Pize, ki jih vsaj prvi omenja okrog leta 1270. Drugi viri trde, da je očali znal valonski franciskan Roger Baco in da jih je omenjeni Spina le opisal. Ti prvi naočniki so bili le navadne povečevalne leče iz stekla; uporabljali so jih starostno dalekovidni. Petrarca, živeč v XIV. stoletju, omenja, da si je moral radi oslabelega vida na stara leta nabaviti ocularium. Latinsko ime za očali je ocularium ali speculum, iz prvega izraza izvira laški očali, na. že tudi izraz naših očali; drugi izraz so prevzeli deloma Nemci za svoj Augenspiegel in stari Ljubljančani za svoje »špegel«. Izraz Brille je grško-lidskega izvora; beryllus — indijski dragoceni kamen, iz katerega so svoječasno delali leče. Španci imenujejo očali predoci ali dvojne oči (ante-doblojos), Francozi imajo svoj izraz lunettes, Angleži spectacles, Rusi očki.

Očali za kratkovidne opažamo šele v sredi XVI. stoletja. Rafael je naslikal kratkovidnega papeža Levo X. že z očali. Prve precej priprosto brušene očali so uporabljali zgolj epirično, šele Kepler je v XVII. stoletju prvi spoznal in razložil vpliv povečalnih (konveks) in zmanjševalnih (konkav) leč. Izdelovanje očal je bilo s početkom tajnost posameznikov, šele koncem XVIII. in XIX. stoletja se je razvila obrt izdelovalcev očal, tako zvanih optikov. Niti zdravniki niso početkom zaupali očalom in so predpisovali proti kratkovidnosti in dalekovidnosti raje brezuspešne kapljice in mazila. Optična umetnost se je najbolj razvila v Franciji, kasneje v Ameriki; zadnja desetletja prednjačijo nemške tovarne svetovnega slovesa: Zeiss, Busch itd. Danandne imamo v vsakem večjem mestu optične prodajalne, kjer optiki deloma tudi sami brusijo potrebne leče. Beograd dobimenda v doglednem času tudi lastno tvornico

za optične instrumente in aparate — torej tudi očali.

Naši deda so si kupovali očali na sejmih, pri krošnjarijih, kasneje so različni drobnokramarji, urarji, pričeli s prodajo očal. Seveda so tako nabavljene očali bile le izjemoma približno primerne. Po večini dvojne več ali manj prozornih in razpokanih leč v slabem in napol zarobljenem žičnem okvirju; marsikdo je videl na očali še slabše nego s prostim očesom in večkrat se je videl vsled uporabe eh očal celo poslabšal. Danes poišče vsak pameten človek, ki ne vidi zadostno, najprej zdravnika, ki mu natančno pregleda celo oko, najde vzrok slabovidnosti in potem dobi pravilne očali. Optik te, po zdravniku določene očali le pravilno brusi, jim da primeren okvir in držaj in izroči ko se prepriča, da so pravilno ustavljene in centrirane, vpuče.

Očali uporabljamo kot optičen pripomoček za izboljšanje vida pri kratkovidnosti, preskopi in dalekovidnosti, enako gotovih prirojenih napakah očesa, kjer roženica ni pravilno izbočena. Poleg tega pa potrebujemo primerne očali za varstvo bolnega ali občutljivega očesa pred bleščajo svetlobo, proti dimu, prahu in morebitnim poškodbam v gotovih poklicih.

Očali se izdelujejo danes po večini iz dobrega stekla (Crovno steklo), redkeje iz kremenca (gorskega kristala) ali celulozila in žice. Oblika očali (leč) je okrogla ali eliptična, več ali manj tudi modri podvržena, enako kot velikost leč, ki morajo soglašati z obrazom. Leče so v različnih kombinacijah zbočene ali upognjene in imajo tozadevno svoje lre: konveks, konkav, plan, perskop, menisk, punktal. Leče v očalih so lahko proste ali v primeren okvirju (kovine, celuloz, roževina). Naočnike nosimo nitrjene s posebnimi držaji ali potom elastične upognjene vezi kot ščipalnik, nepotreben in neroden je monokel, katerega nosi večina bolni radi navidezne elegancije nego iz potrebe.

Normalno so očali brezbarvni; v gotove namene, da varujemo oči pred preostro svetlobo, ki škoduje deloma po svojih svetlobnih deloma po kemično vplivnih ultravijoličnih žarkih, se pripočajo barvaste leče dimasto sive ali zelenorumenene v različnih nijansah. Sviti očalnice, sneženih planjav, ledenikov, žarečih plavžev, opazovanje solnčnega mrka, delo v toplicah, varilnicah, zahteva nujno primerne varstva za oči.

Sivobarvna stekla obvarujejo oči trajne in večkrat hude škode. Kovarji, delavci v strojništvi, tovarnarji in livnarji morajo uporabljati pri svojem delu, kjer klavirno, pila, dleto ali stružnica pri droben, oster prah in stružne varnostne očali iz žice, stekla ali celulozida.

Operacija epilepsije.

V mestih imamo velikokrat priliko, videti kakega nesrečnega epileptika, vidjega se v krčli, na tleh. Epilepsija je namreč precej razširjena bolezen. Na približno 100 prebivalcev odpade po en epileptik. Bolezen nastane ne glede na spol, v precej enakem številu pri moških in ženskah.

Končni vzrok te bolezni je še precej temen in nejasen. Se pred nedavnim časom se je prištevalo ta bolezen k takozvanim funkcionalnim neurozom, to se pravi k živčnim boleznim brez organske spremembe. Danes se prištevajo velike skupine te grozne bolezni k organskemu obolenju možganov, ki nastopa vsled njih resnične anatomske spremembe. Te spremembe pa niso karakteristične le pa epilepsijo. Pri veliko slučajih epilepsije se moramo zadovoljiti že z dejstvom, da doženemo splošno gotovo spremembo. Ker bi zahtevalo natančnejše razpravljanje o tem, vsaj gotovo medicinsko predznanje, moramo to tukaj opustiti, le toliko lahko še omenimo, da ima ona teorija največ izgleda, ki išče vzroka epilepsije v onih centrih možganov, ki so sedež za reguliranje gibanja rok in nog. Sedež teh centrov nam je pa natančno znan iz živalskih eksperimentov. Ako je ta teorija pravilna, se mora izkazati po vseh hih operacij v tej smeri. Epilepsija nastopa velikokrat že v zgodnji mladosti, vsled tega so mogoči njeni vzroki tudi ostanki prestalega možganskega vnetja v otroški dobi ali pa še v fetalni dobi nastale zapreke v razvoju možganov. Poslednja izjava pa so pa, več ali manj, hipoteze. Trdnejša tla dobimo, ako opazujemo važne momente, ki bolezen pripravljajo. Med temi igrajo važno vlogo podedljivost, infektivske bolezni, kronična zastrupljenja, posebno pa vsakovrstne poškodbe na glavi. Da so to le pripravljalni momenti, ki dajo le povod

nastopu bolezni, bo vsakomur jasno. Polno infektivskih bolezni in najtežjih poškodb na glavi namreč, ni imelo kot posledico nastop epilepsije. Ako povzročajo naštetih momenti le izločitev bolezni, morajo biti pravi vzroki drugi.

Epilepsija nastopa lahko kot takozvani mali epileptični napad. Tak napad preboli pacient lahko, ne da bi opazila to njegova najbližja okolica, ker se izvrši velikokrat brez omedlevice in brez krčev.

Pri velikem epileptičnem napadu nastopa večkrat predhodni stadij, ki je znan tudi nemedicincem pod imenom »Aura«. Bolnik ima občutek, kakor da bi ga nekaj hladnega pihnilo. Temu predhodnemu sledi potem takoj glavni napad. Bolnik pade onesveščen in kakor od strele zadet na tla ter se pri tem velikokrat močno poškoduje. Istotčasno nastopijo najrazličnejši krči vsa mišičevja. Po približno eni minuti preneha splošni krč, le posamezne mišice na obrazu se še krčijo in spajo obraz na najneverjetnejši način. V tem stadiju obstaja tudi nevarnost, da se bolnik ugrizne v jezik. Noge in roke so celi ta čas v stanju gibanja, brčanja in zvijanja. Usta se penijo vsled krčev mišic v sopilih. Po nekaj minutah preneha tudi to stanje, dihanje postane bolj mirno, mišičevje splahne in bolnik zapade, po kratki dobi vzbujenja v stanje, ki je podobno spanju. Iz tega stanja se prebudi po večini, ne da bi se domislil na ravnikar preživljene dogodke. To so približno znaki velikega epileptičnega napada. Razume se, da varirajo lahko simptomi na najrazličnejši način.

Iz gornjega popisa sledi, da je epilepsija težka bolezen ne le za bolnika samega, ampak tudi za njegove najbližje sivolce. Posebno grozna je, ker

postanejo navadno taki bolniki sčasoma hebasti.

Epilepsija ni ozdravljiva z notranjimi sredstvi, ki ne učinkujejo tudi skoro nič. Ni čuda torej, ako skuša kirurgija vsaj v onih slučajih operativno pomagati, kjer je količkar upanja na uspeh. Zdi se, da je ta možnost večkrat podana, kot se je splošno prej domnevalo. Za kirurško ozdravljenje se priporočajo posebno oni slučajji, kjer je epilepsija posledica svežih ali starih poškodb na glavi, kakor n. pr.: Vdrta mesta v črepih, odbite koščice, ki pritiskajo na možgane, kostne rane, zrastki možganskih kožic itd. V takih slučajih se je že večkrat posrečilo vrniti nesrečnikom zdravje tudi pri težkih in skoro brezupnih slučajih. Pridobitev novejšega časa pa je, da se loti kirurgija tudi takih slučajev, kjer niso vzroki tako očiti kakor pri gornjih. Z bolj dvomljivim uspehom se končajo operacije, ako ni mogoče dognati natančno onih razdražljivih mest v možganih, ki so restala vsled možganskega vnetja v

otročji ali fetalni dobi. Toda tudi tukaj je kirurgija delala že čudeže ter bolnika popolnoma ozdravila, ali mu prinesla vsaj zboljšanje. Postopek je pa sledeč: Glava se odpre, tako da se doseže razbremenitev možganov. Nadalje se odprejo tudi možganske kožice ter se jih pusti trajno ali vsaj dolgo časa odprte. Razume se, da se štiti odprte dele s posebnimi obvezami. Ako se da dognati vsaj približno razdražljivo mesto v možganski skorji, se ta izreže. To se lahko stori brez bojazni, gre se lahko tudi brez nevarnosti do ene gotove globine. Možgani imajo namreč do ene gotove mere isto svojstvo, kot staničevje drugih telesnih organov, da se tudi zopet obnovijo, to svojstvo je posebno v mladosti precej veliko.

Kako visoko je kirurgija razvita je razvidno posebno iz tega, da nadomesti odvzete dele takozvane trde možganske kožice s koščkom na poseben način prepariranega ovčjega črevesa ali pa s svežo ali preparirano trebušno mrežo.

Cvetni prah, povzročitelj nahoda.

V času, ko cvete trava, nastopa vsako leto po svojih simptomih tipični nahod. Na tej infektivski bolezni pa zbolijo le nekateri in vedno isti ljudje. Povzročitelji te bolezni so v naših krajih cvetni praški rži, koruze in še drugih trav in žitnih vrst.

Zrak je posebno napolnjen s cvetnim praškom pri gorkem in solnčnem vremenu. Pri takem vremenu prenaša zrak ta cvetni prah daleč naokoli in tudi v mesta. Ako pride nekaj tega praška na nosne in očesne sluznice, se tam pri nekaterih osebah raztopi. Vsled resorpcije vstopa potem strupena snov v organizem in povzroča tam splošno znani nahod za časa košnje. Bolezen se razvija tako, da se sluznice v nosu in očeh naprejo in da začnejo izločati tekočino. Pri nekaterih nastopa tudi v zvezi z vročico. Profesor Dunbar je dognal, da povzročajo infekcijo le gotove rastline, med njimi: žito, rž, ječmen, koruza, oves, bičevje, plavice, potončnice itd.

Po kemični analizi cvetnega prahu se je dognalo, da vsebuje ta, razun oglikovih hidratov, maščob in drugih kemičnih spojin približno 40% beljakovin. Te poslednje učinkujejo toksično, to se pravi, le one povzročujejo nahod, ker se v krvi in sluznicah popolnoma raztope.

Je vnelje slepiča podedljivo?

Vprašanje o podedljivosti vnetja slepiča je stavilo že celi vrsti zdravnikov. Odgovori so bili zelo različni. Neki francoski zdravnik pride pri 300 pacientih do zaključka, da govori podedljivost dispoziicije za to bolezen 40%. Neki nemški zdravnik pride pri 332 bolnikih skoro do istega števila in rezultata, namreč pri 48%. Drugi raziskovalci zopet negirajo absolutno podedljivost. Neki danski zdravnik, dr. P. Verning si je delal zapiske pri 1393 slučajih, ki so bili v bolnici v Frederiksborgu pri Kodanju. V 292 slučajih se je brezdomno dognalo, da je nastopila tudi pri drugih članih iste rodbine, ker se pa ni moglo dobiti točnejših podatkov od 611 bolnikov, je skoro gotovo, da je število v tem oziru še večje. In drugi stališča obolela oče in hči v presledku enega tedna na tej bolezni, ta slučaj je pa bil brez primere. V neki drugi družini je umrl na tej bolezni oče in v večjih ali manjših presledkih še 4 do 5 otrok. Tu navedeni slučajji nam pa še nič ne dokažajo, ker je še več družin.

gih bolezni, ki niso podedljive in katerim zapade kot žrtev več kot en član kake družine.

Precej pomembno bi bilo vprašanje po gostoti slučajev v gotovih letnih časih. Dolgo se je mislilo, da sta pomlad in jesen posebno ugodna za razvoj vnetja slepiča radi velikih slučajev prehlajenja posebno pri onih ljudeh, ki imajo za imenovano bolezen dispoziicijo. Tudi se je obrnilo pažnjo na vpliv v jeseni običajnih črevesnih katarjev. Vsi mnogobrojni slučajji in velik material so dali v tem oziru le negativen rezultat. Dognalo se je, da so v nekaterih letih slučajji enakomerno razdeljeni na vse letne čase, v drugih letih zopet, da se kopijoče v manjših razdobjih. Določen čas, v katerem bi redno nastopali, se ni mogel dognati. Končne rešitve niso podali tudi poskusi dr. Verninga, toda marsikaj govori vendar za to, da ni možnost podedljivosti izključena.

Nadaljna raziskovanja bodo gotovo prinesla tudi v tem vprašanju več jasnosti.

Razno.

Pogibelj od uživanja alkohola. Kako so se po volni množile škode, ki jih povzroča pijančevanje, nam kaže naslednja statistika,

posneta po članku nemškega lista »Abstinente Arbeiter«:

	1918	1919	1920	1921	
Berlin:	sprejetih v mestne blaznice za duševno obolele alkoholike	227	408	334	505
Bremen:	sprejetih v bolnico za alkoholike	9	17	60	98
	sprejetih v blaznico za duševno obolele alkoholike	5	5	12	16
Altona:	sprejetih v mestno bolnico za alkoholike	19	34	62	137
Nürnberg:	sprejetih v blaznico za moške alkoholike	25	40	25	140
München:	sprejetih v protialkoholne dispanzere	76	105	220	442
Baden:	sprejetih v blaznico za duševno obolele alkoholike	30	37	68	80

Ta statistika obsega, kakor pravilno omenja uvodoma omenjeni organ Zveze nemških abstinentov delavcev, samo najstrahotnejše slučaje, popolnoma pa pušča na strani veliko število ljudi, ki se niso zapadli težkim alkoholičnim boleznim, ki pa vendar slabijo svoje zdravje, zmanj-

šujejo svojo telesno odpornost in s tem pripravljajo pot različnim boleznim. Ta statistika tudi ne kaže na to, da je vsled možnega pijančevanja tečno propadalo in ne otrok, kojih bolezen in izpridenje gre na račun roditeljev — ljubiteljev alkohola.

R. Z.

hldovega plina s sublimatovo in kreosolovo raztopino tudi ni učinkovala seštevno in je skoro brezpomembna. Spoljna formaldehidna s febrolovo raztopino je pa že veliko bolj učinkovita. Poponoma gotovo uničenje bacilov se pa doseže s le 0.5% sublimatne in 2% febrolovo raztopine pri najmanj peturnem učinkovanju.

Zdravljenje zastrupljenja z elektriko.

Ena najbolj nevarnih in tudi najbolj razširjenih poklenih bolezni je zastrupljenje s svincem. Svinec, ki pride v krvni tok, se vseda v različnih organih. Dosedaj nismo imeli še nobenega sredstva za odstranitev, oziroma sredstva, ki bi učinile tega svinca izravnavalo. Bolj proti omenjenemu zastrupljenju se je omejil le na protibitvena sredstva. Polzkuši, ki so se vršili v zadnjih letih na Angliškem, s pomočjo elektrolitične kopeli, so bili prvi posrečeni polzkuši. Sir Thomas Oliver je eksperimentalno s kuncil, ki jih je umetno s svincom zastrupil. Posrečilo se mu ni le, odstraniti iz njih ves svinec s pomočjo elektrolitične kopeli, ampak tudi to, da so postali proti svinču skoro neobčutljivi, tako da so zavzimali lahko s hrano pomešane večje množine svinca, ne da bi jim vidno škodovalo. Svinec so zopet izločili. Po teh ugodnih rezultatih je začel Oliver tudi z zdravljenjem delavcev neke tovarne za svinčene izdelke. Tudi tukaj se mu je posrečilo v vseh slučajih izločitev svinca iz telesa potom elektrolitične kopeli.

Vporaba vazelina in parafina v zdravstvu.

Oba, v naslovu omenjena, destilacijska produkta surovega kamenega olja se uporabljata že davno v zdravstvu, pri mazilih in kot raztopilno sredstvo za najrazličnejše zdravilne snovi. Parafin se uspešno vporablja pri izboljšanju oblike potvorjenih nosov. Vbrizga se parafin v takih slučajih pod kožo in ko je strjen, se da nosu zaželeno obliko.

V najnovejšem času se je začelo vporabljati na Francoskem komprese iz parafina z nizkim tališčem. Take komprese, pri katerih se zmeeža parafin z gotovimi smolami, obdrže jako dolgo svojo toploto. Tudi jih vporabljammo lahko pri velikih bolih visoki temperaturi do 80° C. Pri tem, ko ne zdrži koža tako visokih temperatur pri mokrih kompresah, jih pri parafinskih z lahko prenaša.

Nadaljna prednost je ta, da obdrži parafin jako dolgo časa toploto. Po deseturni vporabi je temperatura še vedno 45° do 50° C.

Vporaba se izvrši na ta način, da namakamo 2—3 tanke plasti pamuka v vročem parafinu, jih položimo na mesto, ki ga hočemo ogrevati, po vrh pa še debelo plast pamuka.

Vazelina se vporablja kot odvajalno sredstvo. Ker učinkuje kot nekaka maža in se ne spaja kemično, pri prehodu skozi prebavni aparat, je njen učinek lažji in brez onih neprijetnih pojavov, ki jih imajo druga odvajalna sredstva. Vporablja se pa zelo čisti, tekoči vazelini, ki se mu prida še kako snov za zboljšanje okusa.

Prednost tega sredstva je, da nima tudi pri daljši vporabi, nobenih zlih posledic.

Svetovalec.

Vpr.: Imam tako suhe lase, da se mi na koncu cepijo in lomijo. Kaj bi pomagalo?

Odg.: Proti suhobi las je najboljši pripomoček mandljevo olje, ki ga dobiš v vsaki lekarni. Z njim namaži nalahke kožo na glavi. Lasem, ki se cepijo, pristriži konico.

Vpr.: Imam raskave roke, kljub temu, da jih vsak večer mažem z glicerinom. Kaj bi pomagalo?

Odg.: Po končanem gospodinskem delu umij roke v mlajni vodi. Potem jih namili še enkrat s finim milom in dobro razmoči pene, tako da roke skoraj suhe postanejo. Milo odmij čez par minut s citronovim sokom ter otri roke z brisačo ne da bi jih poprej še omočila z vodo.

Vpr.: Ali so Müllerjeve vaje, po katerih se čutim zelo utrjeneja proti mrazu in vročini in katere izvajam popolnoma nag po 1 uro pri odprtem oknu pri mrazu 10° C. priporočljive za srce in sicer do katere stopinje?

Odg.: Kakor je iz vaše pripovedi razvidno, ste res zelo utrjeni; v slučajju, da vaš zdravnik uvidi, da imate srce še danes popolnoma zdravo, ta vsakdanja mera za vas ni prehuda in vašemu srcu ne škoduje. Za druge ljudi bo pa eventualno tudi manj zadosti. Kakor za vse drugo, velja tudi za »Müllerjevanje« individualna mera. (Na vaša ostala vprašanja vam bo najbolje odgovoril bodisi vaš zdravnik, bodisi knjigotržec.)

Vpr.: Kaj pomaga proti potenju nog?

Odg.: Nasujte v nogavico galunovega belila (Federweiss) ali pa salicilove sipe in obujte nogavice tako, da ostane prah pod podplat in peto.

Vpr.: Kako odpravim bradavice na rokah?

Odg.: Bradavice odpravimo s tem, da kanemo s pomočjo ošpičene palčice vsak dan kapljico solitne kisline na bradavico. Kislina se sme razliti le po bradavici, ne pa preko te na zdravo kožo.

Vpr.: S čim bi odpravila male ture in mozolje z obraza?

Odg.: Z raznimi mazili se odpravijo mozolji in turi le začasno, ker se zopet ponove. Vsekakor treba, da se obrnete na zdravnika, ker za trajni uspeh je treba lečenja, ki se obrača proti pravemu vzroku, ne pa samo proti omenjenemu zunanemu pojavu.

**Podpirajte
Jugoslav. Matico!**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica:
Din 50.000.000

Rezervni zakladi:
Din 10.000.000

CENTRALA:
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

Podružnice:

Brežice Črnomelj Kranj Metković Ptuj Split
Celje Gorica Maribor Novi Sad Sarajevo Trst

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413,
502, 503 in 504.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Št.	Broj.	Vez.
1. I. Albrecht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str.	Din 12—	Din 17—
2. Rado Murnik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str.	16—	22—
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama v 4 dej., 105 str.	12—	17—
4. Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str.	20—	26—
5. Fran Milčinski: Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, veselomodre črtice I, 72 str.	8—	13—
6. L. Novák: Ljubosumnost, veseliga v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradac, 45 str.	6—	11—
7. Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Uta, 111 str.	12—	17—
8. E. Gaboriau: Akt šte. 113, roman, poslov. E. V., 536 str.	22—	28—
9. Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str.	24—	30—
10. I. Albrecht: Andrej Ternauc, religiozna karikatura, 55 str.	6—	11—
11. Pavel Golia: Peterčkove poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	12—	17—
12. Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	12—	17—
13. V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zin, 112 str.	10—	15—
14. Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	26—	32—
15. Edmond in Jules de Goncourt: Renée Maupérin, roman, prev. P. V. B., 239 str.	15—	21—
16. Janko Smeč: Življenje, pesmi, 112 str.	15—	20—
17. Prosper Mérimée: Verne duše v viali, povest, prev. Mirko Pretnar, 80 str.	9—	14—
18. Jarosl. Vrhlický: Oporoka lukovskega grajskega, veseliga v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradac, 47 str.	6—	11—
19. Gerhart Hauptmann: Potopljivi zvon, dramatska bajka v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtek, 124 str.	16—	22—
20. Jul. Zeyer: Gompači in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prev. dr. Fr. Bradac, 154 str.	14—	20—
21. Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, II., 73 str.	8—	13—

Znanstvena zbirka (veliki 8° format):

- Št. I. Dr. L. Čermelj: Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije, 52 str. 16— 23—

Za vsak zvezek je računati po Din — 80 poštne in odpravnine.

Maročila sprejema: Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.

Za mladino!

Najcenejše in najhvaležnejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas Din 6—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 15—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za porbarvanje z akvarel — barvam ali pastel — barvniki Din 4—

Črnpeter

staroznana, vesela družabna igra za zimsko večere. 1 igra Din 4—

Na novo izšla knjižica:

Ivan Albrecht:

Zelena livada

Zbirka izvirnih pesmic, mičnih povestic in pravljic iz domačih in tujih krajev. Obsega 64 strani. Najprimernejše darilo za našo nežno mladino. Cena lično vezani knjižici Din 15—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,

Šelenburgova ulica 6.II.

Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Ceneno češko posteljno perje!

Kilogram sivga na pol (cučano perje) Din 60—, polbelo Din 75—, belo 85—, bojiše Din 95—, fini na pol puh 145—, fino Din 175—, najfiniše Din 220—, beli puh Din 370—, snežno-beli parni puh Din 445— franko in carine prosto proti povzetju. Neugajajoče se lahko vrne. Vzorci zastoj. Mnogo priznanj in naknadnih naročil.

Razpošiljalnica posteljnega perja

SACHSEL & Co, Wien XIV., Gelbelgasse 9/4.

Za kože divjačine

plača najvišje cene

L. ROT, krznarstvo

Ljubljana, Gradišče šte. 7.

Izdelava in zaloga kožuhovalne.

Iščemo dva dečka

za takoj dva dečka

kot razprodajalca (kolporterja). Starost 15—17 let. — Oglasijo naj se v upravi „Narodni Dnevnik“ Ljubljana, Marijin trg šte. 8.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5—; vsaka nadležna beseda 25 para z davščino vred.

Gmotno slabšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Važno

za ženine in neveste! Izdeluje se vsakovrstna salonska garderoba za dame in gospode najmodernejše vsakovrstne tolete po meri. Cene znatno znižane. — Strankam, ki preneso blago same, lista potreba. — Brata Brunske, Ljubljana. Zidovska ul. 5

Veleposesstvo 78 aralov vinograde, travnikov, sadonosnika, njiv in gozda, krasna poslopja in 90 glav živine pri Mariboru 6 milijonov K

Vila krasna, takoj prosto stanovanja.

Posedstva od 5 do 800 oralo, z robo 700.000 K

Trgovska hiša pekarija, žaga, mlin prodaja Zagorški Maribor, Barvarska ul. 3.

Kupim

za večjo trdno bukovega, smrekovega in borovega lesa, lupljenega 0°10 do 0°25 srednjega premera, ali odrezane dolžine 1°20 do 3 m za rudnik. Ponudbe na pošti predal 65, glavna pošta, Maribor.

Mlad in zdravega telesa. Želim v zakonski si nebesa; Uradnik to je moj polet! Rad reši bi se samskih vic. Zenska naj bo dobrega srca. Ki tudi malo kuhar! zna. Ce bo imela pa denar. Ne bo zadova nuben'mu v kvr.

Ponudbe pod »Lep in mlad« Upravi blagovoli se poslati.

Damsko kolo

dobro ohranjeno se po ugodni ceni prodaja. Naslov v upravi lista.

Sivilja

išče mesta, najraje v Ljubljani ali okolici. Ponudbe pod »Sivilja« na upravo lista.

Kupim

večji slovensko angleški slovar. Pisemne ponudbe na upravo lista pod »Slovare«.

Francoska ura

originalna (Stuhr) ter srebrno jedino orožje ze 6 oseb se po ugodni ceni prodaja — Naslov pove uprava.

Otroka

v starosti čez 1 leto, sprejemni pod ugodnimi pogoji v oskrbo Naslov v upravi lista

Kompanjona-ica

s kapitalom do 25.000 Din, ki se obestuje mesečno s 80 % se sprejme. Ponudbe pod »Nujno« na upravo lista

Ni res, da ni mogoče dobiti službe!

Naročite iz Ostaje konkurznog in posredovalnog glasilo »Fortuna«. Vsaka številka prinaša iz vseh pokrajnih dežele okroglo 800 glasov o prostih službenih mestih za moške in ženske v srbskem, hrvaškem, nemškem in ogrskem jeziku. Cena 10 Din, na mesec 35 Din na četrt leta 100 Din.

Mesto

knjigovodje, korespondenta ali silčno sprejme takoj pri industrijskem ali trgovskem podjetju v pokolen, mlad uradnik. Večleten blaginjak, več slovensčine, si bohrvaščine in nemščine. Reference: Ponudbe pod »Upokojenje« na Aloma Company, Ljubljana.

Podnajemnik

v veliko skladišče s pisarno v centru Ljubljane se sprejme, Naslov v upravi lista.

Poslji

svoj naslov in Din 15— in dobiš poštne prosto Veliki ročni spisovalnik, primoren za obrtnika, trgovca, uradnika, delavca, rokodelca, vojaka in vsako gospodinjico. Viliem P o z g a i, knjigovodnica in kartonaža, Kranj.

Bivši drž. nameščenec z večletno prakso pisarškega rudarskega obrata, star 38 let išče primerne službe pri kakem premožavniku ali tovarni, eventualno službo občinskega tajnika.

Brivcu Novaku, Maribor, čestitam in se veselim k uspehu. Dobro se drži, uspeh in priznanje bo sigurno. Koštomaj iz Celja

2 učenca

za kolarsko obrt se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši Franc Debeljak, kolarski mojster, Primskovo, p. Kranj.

Kupim

1 Dieselmotor ali bencinmotor HP 6—8 v dobrem stanju. Ponudbe s ceno na naslov, ki se izve pri upravi lista.

Dražestni gospodični, ki je prvič menjala z menoj pogleda na Čevjarskem mostu, drugič pa pred pošto, je sigurno znan moj natančni naslov. Ako bo tudi nepre, kazala zanimanje, naj izvoli sprejeti moj pozdrav.

Katera

dobrosrčna, mlada, inteligentna dama lepe zunanosti bi bila pripravljena podpirati revnega studenta medicine v zadnjih semestrih. Revanzira se po dogovoru. Zentev ni izključena. Pisma pod »Evskulapius« na upravo lista.

Mladenč,

ki je prišel od volakov, ter brez lastne krivde izgubil svo civilno obleko, poleg tega pa tudi nekoliko bolan, zaradi česar se nahaja v bolnici, prosi cenj. čitatelje oz. čitateljice dobrega srca, da mu blagovolijo podariti kako staro obnošeno obleko oziroma čevlje. Dobrotnik oz. dobrotnica bude z otroško hlačežnostno poplačana. Zlatko Planinc, Videm ob Savi, poštno ležečo.

Želim

znanja z gospodinjico oziroma mlado vdovo, ki bi mi bila voljna takoj posoditi 5.000 do 10.000 Din. — Denar bi bil v dogovorjenem času povrnjen, a dobrotnica s hvaležnostjo poplačana. S poznejšim osebnim poznavstvom oziroma obojestransko simpatijo mogoča tudi zenitev. — Telesna lepota in premoženje po-transka stvar; glavno je, da je mlada, blage in mehke narave, srčnodobra in da ima vse dobre pogoje za srečno skupno življenje — kajti po mojem mnenju je živek le zato na svetu, da je srečen — ter da je voljna v slučaju eventualne ženitve živeti v južnih krajih (v Sarajevu ozir. Mostaru). — Cenjeno ponudbo prosim na naslov, Zlatko Planinc, Videm ob Savi; poste restante, Slovenija.

Naprodaj

hiša s 5 sobami in pritlikinami, 2 vrta in 1 ora zemljišča, gospodarsko poslopije in umotni mlin z močno vodo za vsako obrt pripravna z lastno električno napeljavo. Pozivje se pri Francu Smole, Zg. Poljskava št. 15, pri Pragerskem.

Mali oglasi imajo uspeh!

Jadranska banka, a. d. Beograd

Delniška glavica: Din. 60.000.000 Centrala (začasno) Ljubljana Rezerve: Din. 32.515.000

Podružnice:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Ljubljana	Sarajevo
Bled	Ercegnovi	Kotor	Maribor	Split
Cavtat	Jelsa	Kranj	Metković	Šibenik
Celje	Jesenice		Prevalje	Zagreb

Naslov za brzjave: JADRANSKA

Amerikanski oddelek — Potniški urad

Inozemska zastopstva: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar. AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir, Puerto Natales.

AFILACIJE: Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St. New York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

Telefoni: 139, 146, 458.